

บทที่ 2

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟอกเงิน

การฟอกเงินเป็นการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใด ๆ เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้กลายเป็นรูปแบบที่นิยมอย่างแพร่หลายของอาชญากรในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดของบรรดาอาชญากร นอกจากนี้ การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ เงินดังกล่าวยังถูกนำไปใช้ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง ตลอดจนนำไปใช้เพื่อการขยายเครือข่ายของการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความสงบสุขเรียบร้อยของสังคมรวมถึงปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย¹

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

แม้ว่า “การฟอกเงิน (money laundering)” จะเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย แต่นักวิชาการหลายท่านก็ได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาโดยมีการให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้อธิบายในเรื่องนี้ว่า การฟอกเงิน (money laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น “เงินสะอาด” ผู้กระทำความผิดก็สามารถใช้เป็นทุนในการ

---

¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า ข.

ขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนได้อีกด้วย²

พันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์ ได้อธิบายว่า การฟอกเงิน (money laundering) คือ การเปลี่ยน แปรสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยว่าการฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายรวมถึงการเปลี่ยนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย³

นายสุรพล ไตรเวทย์ อธิบายว่า การฟอกเงิน (money laundering) คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเหมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้กระทำผิดกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตนได้อีกด้วย นอกจากนี้ทรัพย์สินอื่นที่ได้กลายเป็นเงินสะอาดแล้ว ผู้กระทำผิดกฎหมายก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมและคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนด้วย⁴

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ได้ให้คำนิยามว่า การฟอกเงิน (money laundering) คือ การกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำให้เงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งมีที่มาจากกรกระทำ ความผิดใด ๆ เปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁵

---

² วีระพงษ์ บุญญานุภาส, “ความหมาย ลักษณะ และวิธีการของการฟอกเงิน,” รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542), หน้า 35.

³ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เอเชีย เพลส, 2542), หน้า 61.

⁴ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), หน้า 21.

⁵ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 10.

เอกสารเผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ระบุว่า การฟอกเงิน (money laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมาย หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำผิดกฎหมายซึ่งส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินอันจะช่วยปิดบังการทำความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น "เงินสะอาด" แล้ว ผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวข้างต้นได้อีกด้วย⁶

และนายวัชรพล ประสารราชกิจ อธิบายว่า การฟอกเงิน (money laundering) คือการนำเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จากการประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า "เงินสกปรก" (dirty money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายเป็นเงินที่ต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกว่า "เงินสะอาด" หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมาย โดยผ่านขั้นตอนของการโอนและธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าว เป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด⁷

จากนิยามต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด กล่าวโดยสรุปได้ว่า "การฟอกเงิน คือ การนำเงินที่ได้มาจากการทำความผิดหรือได้มาโดยทุจริต มาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในเชิงธุรกิจ เพื่อให้กลับออกมาสู่ระบบในรูปแบบของเงินที่ได้มาโดยถูกต้องด้วยกฎหมาย หรือสุจริต เพื่อนำมาใช้ตามปกติต่อไป"

สำหรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นมิได้กำหนดนิยามของคำว่า การฟอกเงินไว้โดยตรง หากแต่ระบุถึงการทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 5 ดังต่อไปนี้

⁶ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, เอกสารเผยแพร่เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2537, หน้า 1-2.

⁷ วัชรพล ประสารราชกิจ, อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย : รูปแบบ ขอบเขต ความรุนแรงและแนวทางแก้ไขปัญหา, เอกสารวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2541, หน้า 14.

มาตรา 5 “ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่านอกจากการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ๆ จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดมูลฐานฟอกเงินแล้ว การช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนการกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังการกระทำความผิดเพื่อมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน ก็ให้ถือว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ใน มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีทั้งหมด 7 ประการ ดังนี้

- (1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- (2) ความผิดเกี่ยวกับเพศและการค้าหญิงและเด็ก
- (3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
- (4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงทรัพย์สินหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริต ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
- (5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- (6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 337 และมาตรา 338
- (7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

และเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2546 รัฐบาลได้กำหนดความผิดมูลฐานเพิ่มขึ้นอีก 1 ฐาน ความผิด รวมเป็น 8 ฐานความผิด คือ “ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา” โดยความผิดทั้ง 8 ประการดังกล่าว เป็นความผิดที่รัฐถือว่าร้ายแรงและเป็นภัยอย่างยิ่งต่อสังคม ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการกระทำความผิดในแต่ละฐานตามบทกฎหมายดังกล่าวก็ถือว่ามีความผิดในตัวอยู่แล้ว แต่เนื่องจากการสอบสวนเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในความผิดมูลฐานดังกล่าว

เป็นไปค่อนข้างยาก จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขึ้นมา เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 8 มูลฐานดังกล่าว นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นไปฟอก เพื่อให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สะอาด แล้วนำกลับมาใช้ประกอบอาชญากรรมอีก

หากผู้กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 8 ประการ ได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้วเก็บเงินไว้ มิได้นำไปฟอกตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 5 ก็จะไม่มีความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ แต่จะมีความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะสำหรับความผิดมูลฐานแต่ละประการเท่านั้น แต่ถ้าผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานไปดำเนินการฟอกเงินตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นที่กระทำความผิดจะมีความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้หมายรวมถึงการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย

2.1.2 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน⁸

แหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้นำมาดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพหรือที่เรียกกันว่านำมาฟอกนั้น มีที่มาจากกรกระทำใด ๆ อันเป็นความผิดตามกฎหมายประการหนึ่งและมีที่มาจากกรอันชอบด้วยกฎหมายอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้สามารถแยกแหล่งที่มาของเงินที่ต้องฟอกได้ ดังนี้

1. เงินจากความผิดการค้ายาเสพติด

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ อาชญากรรมทางการค้ายาเสพติด ถือเป็นแหล่งที่มาซึ่งใหญ่ที่สุดของการฟอกเงิน เนื่องจากเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างง่ายตาย ร้ายแรง และแพร่หลายในทุกประเทศ เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุนิยมในสังคมเมือง ปัญหาการแพร่หลายของยาเสพติดกำลังคุกคามเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ เพราะเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ด้วยเหตุที่ผู้เสพซึ่งเป็นผู้ได้รับผลร้ายจากการเสพต่างพึงพอใจในการเสพและไม่คิดจะร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นการยากต่อการสอบสวนและปราบปรามตลอดจนเป็นอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนจากการกระทำความผิดสูง จึงจูงใจให้มีผู้คิดเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมประเภทนี้ ซึ่งจำนวนเงินรายได้อย่างมากมาจากการประกอบอาชญากรรมค้ายา

⁸ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 12-14.

เสพติดนี้ ก่อให้เกิดรูปแบบวิธีการฟอกเงินเพื่อปกปิดความผิดและขยายเครือข่ายเป็นองค์กร อาชญากรรมเพื่อการเพิ่มพูนรายได้และความมั่นคง เพื่อให้รอดพ้นจากการปราบปรามของรัฐ

2. เงินจากการทุจริตหรือฉ้อราษฎร์บังหลวง

การกระทำความผิดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการคอร์รัปชันอาจเกิดในทุกระดับ ของข้าราชการประจำ และในเหล่าข้าราชการการเมือง เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดส่วนใหญ่มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินที่ได้มาจากการ กระทำทุจริตในทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติอันเป็นจำนวนเงินมหาศาล ซึ่ง บรรดานักการเมืองต้องทำการฟอกเพื่อปกปิดความผิดตน

3. เงินจากการฉ้อโกงประชาชน

บุคคล หรือนิติบุคคลอาจหาผลประโยชน์ด้วยการกระทำอันขัดต่อกฎหมายใน ลักษณะที่เป็นการหลอกลวงให้ประชาชนนำเงินมาร่วมลงทุนในกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น การ หลอกประชาชนให้มาเล่นแชร์ลูกโซ่ซึ่งมีหลายรูปแบบ หรือร่วมลงทุนในสถาบันการเงิน และนำเงิน ที่ได้มานั้นไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ยกยอกหรือทำการยกย่ายถ่ายเทเงินไปยังต่างประเทศ เป็นต้น

4. เงินจากการดำเนินธุรกิจบางอย่าง

บางบริษัทซึ่งมีรายได้มหาศาลจากการดำเนินธุรกิจอันชอบด้วยกฎหมาย เช่น กิจการ สัมปทานทรัพยากรธรรมชาติจากรัฐบาล และการดำเนินธุรกิจข้ามชาติ เป็นต้น แต่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่ ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ จึงต้องนำเงินออกนอกประเทศไปยัง แหล่งอื่นที่มีความมั่นคงกว่า เพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงินหรือต้องการปกปิดฐานะทางการเงินมิ ให้คู่แข่งหรือรัฐบาลทราบ

5. เงินส่วนตัวที่ประสงค์จะปกปิด

การปกปิดนั้นก็เพื่อเหตุผลบางประการ เช่น มรดกหรือเงินรางวัลจากสลากกินแบ่งรัฐ บาล ซึ่งได้มาและต้องการปกปิดไม่ให้ญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นทราบ เพราะเกรงว่าจะมาขอยืม และเงินสินบนอันชอบด้วยกฎหมายจากการนำจับผู้กระทำความผิดบางลักษณะซึ่งต้องปกปิดเพื่อ ความปลอดภัยของผู้รับสินบน เป็นต้น

6. เงินของรัฐ

เงินบางประเภทซึ่งทางราชการกำหนดไว้เพื่อใช้ในกิจการอันเป็นความลับหรือที่เรียกว่า “ราชการลับ” อันไม่สามารถเปิดเผยแก่สาธารณชนได้ เพื่อความมั่นคงของชาติ

7. เงินจากการทุจริตในภาคเอกชน

การทุจริตในกิจการธุรกิจก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีจะไม่ค่อยมีการกล่าวถึงนัก เช่น การสั่งซื้อสินค้า หรือการจ้างบริการในราคาที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง การยกยอก ข้อโกงเงินหรือทรัพย์สินในกิจการธุรกิจของพนักงาน หรือผู้บริหารกิจการนั้น ๆ ทำให้องค์กรธุรกิจนั้นต้องประสบภาวะขาดทุน แต่ในทางตรงกันข้ามกลับสร้างความร่ำรวยให้กับผู้บริหาร การฟอกเงินจึงทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁹

8. เงินจากการเรียกค่าคุ้มครอง

การเรียกค่าคุ้มครองโดยผิดกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจหรือประชาชน ทำให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากจนทำให้มีผู้เปลี่ยนแปลงและนำไปใช้ข่มขู่คนทั่วไป ทำให้เกิดความหวาดระแวงและเป็นที่สะเทือนขวัญประชาชน จึงต้องนำเงินที่ได้มาฟอกเพื่อให้เป็นเงินที่สะอาดแล้วนำไปใช้เสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย¹⁰

9. เงินจากวงการพนัน

ในวงการพนันต่าง ๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย จะมีเงินเดินสะพัดเป็นจำนวนมาก เงินที่ได้จากวงการพนันเป็นเงินที่ต้องนำไปฟอกเช่นเดียวกัน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเงินจากแหล่งนี้มีได้เป็นเงินที่ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่เป็นกรณีที่ไม่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนเท่าใดและได้มาจากที่ใด¹¹

---

⁹ สีหนาท ประยูรรัตน์, ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย. (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2542), หน้า 29.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

10. เงินจากการค้าทางเพศ สิ่งลามก อนาจาร

เป็นเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเพศ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบกิจการ สถานการค้าประเวณี การลักลอบนำหญิงหรือชายไปให้บริการทางเพศ เช่น ในอดีตที่ผ่านมา การหลอกลวงหญิงไทยไปค้าบริการทางเพศในต่างประเทศสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชญากรเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังรวมถึงเงินที่ได้จากการค้าสิ่งลามก อนาจาร ภาพหรือสื่อลามก อนาจาร ก็สร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจนี้¹²

11. เงินจากการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เป็นเงินที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการแสวงหาประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เงินที่ได้มาจากการตัดไม้ทำลายป่า การทำเหมืองหิน เป็นต้น¹³

12. อื่น ๆ

เงินที่ได้มาจากแหล่งอื่นทั้งที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ซึ่ง ยังมีอีกมากมายหลายประการ

2.1.3 รูปแบบและวิธีการฟอกเงิน

การฟอกเงินหรือการแปรสภาพ "เงินสกปรก" ที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเสมือนว่าเป็น "เงินสะอาด" นี้มีวิธีการอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการฟอกเงินโดยผ่านทาง ธนาคาร สถาบันการเงิน หรือตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นแนวทางที่นิยมใช้กันมาก หรือแม้กระทั่งการใช้ "โพยก๊วน" ซึ่งเป็นวิธีการฝากเงินไปให้ญาติ พี่ น้อง ในประเทศจีนสมัยก่อน โดยการเขียนตัวอักษรจีนโบราณสามหรือสี่คำลงในกระดาษ อันเป็นรหัสที่รู้จักกันในกลุ่มผู้ประกอบการว่าให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือโพยก๊วนนี้

เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นมีจำนวนมหาศาลทำให้ผู้ฟอกเงินต้องจัดสรรเงินเป็นส่วน ๆ และใช้วิธีการฟอกเงินในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อมิให้เป็นที่ยึดและผิดสังเกต จากนั้นจึงนำเงินที่ได้มาจากการฟอกมารวมกัน หรือนำมารวมกับเงินที่สะอาด หรือผ่านกระบวนการทางธุรกิจ และนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป รูปแบบและวิธีการฟอกเงินจะถูกปรับเปลี่ยน

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความรู้ความสามารถ เทคนิคของผู้ประกอบการ ตลอดจนการใช้ตำแหน่งหน้าที่อันเป็นช่องทางในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การฟอกเงินนั้นมีความซับซ้อนชั้นยากแก่การตรวจพบการฟอกเงิน

รูปแบบในการฟอกเงินนั้นอาจสรุปได้ ดังนี้

1. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดออกไปใช้จ่ายในต่างประเทศ วิธีการฟอกเงินด้วยลักษณะเช่นนี้เป็นที่นิยมกระทำในอดีตซึ่งยังไม่มีกรวางระบบทางการเงินอย่างเข้มงวด ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันแต่ละประเทศต่างได้มีหลักเกณฑ์ในการควบคุมและจำกัดการนำเงินตราออกนอกประเทศ จึงเป็นผลให้การนำเงินสดจำนวนมากออกนอกประเทศทำได้ยากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำธุรกรรมขององค์กรอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมหาศาล เช่น การค้ายาเสพติด เป็นต้น การฟอกเงินด้วยรูปแบบดังกล่าวนี้จึงทำได้ในจำนวนจำกัด และทำในประเทศที่ยังล่าหลังทางเศรษฐกิจเท่านั้น การฟอกเงินในรูปแบบนี้จึงไม่เป็นที่นิยมกระทำกันแล้ว¹⁴

2. การโอนเงินออกนอกประเทศ

ส่วนใหญ่เป็นการส่งเงินไปยังประเทศที่เป็นคู่ค้าผู้ร่วมกระทำความผิด ซึ่งจะกระทำได้ง่ายในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด โดยเป็นรูปแบบอย่างหนึ่งของการฟอกเงินที่ต้องให้ความสำคัญแก่การควบคุมการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน¹⁵

3. การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

วิธีการนี้ทำได้สะดวกและไม่จำกัดจำนวนในสถาบันการเงินภายในประเทศซึ่งยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการฟอกเงิน โดยอาจกระทำในลักษณะของการใช้นามแฝงหรือชื่อปลอม เพื่อปกปิดความเป็นเจ้าของเงิน อันทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถสืบหาต้นตอ

---

¹⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 15.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

แห่งการกระทำความผิด ซึ่งเป็นอีกรูปแบบของการฟอกเงินที่ต้องควบคุมสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินเช่นกัน¹⁶

4. การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้น

วิธีการในลักษณะนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากในเหล่าองค์กรอาชญากรรม ด้วยการตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นมา หรือนำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนและมีรายรับเป็นเงินสดเพื่อยกย้ายเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาทำให้กิจการค่อย ๆ ฟื้นตัวขึ้น โดยการดำเนินธุรกิจบังหน้าเช่นนี้ทำให้มีรายได้เพิ่มพูนและกลายเป็นเงินได้ซึ่งถูกต้องตามกฎหมาย¹⁷

5. การดำเนินธุรกรรมหรือซื้อขายอื่น ๆ

เพื่อเปลี่ยนสภาพเงินสดซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นสินทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อปิดบังแหล่งที่มาของเงินดังกล่าว เช่น การให้กู้ยืมเงิน การนำเงินสดไปซื้อตราสารที่เปลี่ยนมือได้ การซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ และการซื้อทรัพย์สินที่มีค่าอื่น ๆ เป็นต้น¹⁸

2.1.4 สถานที่สำหรับฟอกเงิน¹⁹

สถานที่สำหรับฟอกเงินนั้นมีทั้งในและนอกประเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ที่นำเงินไปฟอกว่าจะเลือกสถานที่ใด โดยที่สถานที่เหล่านั้นอาจจะรับรู้เกี่ยวกับการนำเงินมาฟอก หรือไม่รับรู้ถึงการกระทำดังกล่าวเลยก็ได้ ซึ่งสถานที่สำหรับฟอกเงินนั้นเกิดขึ้นตามแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

1. ธนาคารในบางประเทศ

ธนาคารในบางประเทศ มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า เช่น ธนาคารในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของลูกค้าจึงกระทำได้ยากมาก เว้นแต่จะได้รับการร้องขอจากรัฐบาลของประเทศอันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่นำมาฝากในธนาคารนั้น

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-16.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16-19.

2. สถาบันการเงินในประเทศแถบหมู่เกาะแคริบเบียน

เป็นแหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของการฟอกเงิน เพราะอยู่ใกล้กับศูนย์กลางการเงินของโลก อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา

3. ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้น้ำมัน

เนื่องจากไม่มีผลผลิตและทรัพยากรธรรมชาติเพียงพอที่จะนำมาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ จึงต้องพึ่งพารายได้จากกาให้เป็นแหล่งฟอกเงินไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่น บ่อนคาสิโน และรับจดทะเบียนตั้งบริษัทต่าง ๆ ซึ่งไม่ประกอบกิจการอย่างจริงจัง เป็นต้น

4. ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน

ก่อให้เกิดความสะดวในการย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินจากแหล่งการเงินแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง เช่น ประเทศในแถบแปซิฟิกตอนใต้และเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งใกล้ชายฝั่งประเทศฝรั่งเศส หรือประเทศอังกฤษ ซึ่งเรียกว่า เกาะไอร์แลนด์ออฟมันต์ รวมทั้งเกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เป็นต้น

5. บ่อนการพนันที่ถูกต้องตามกฎหมายและที่ขัดต่อกฎหมาย

แหล่งที่มีการพนันเป็นที่มีการหมุนเวียนของเงินสดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ่อนการพนันที่ได้รับอนุญาตให้เปิดกิจการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในบางประเทศ เป็นแหล่งที่อาชญากรใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน ด้วยการสมคบกับเจ้าของบ่อนให้มีการชนะพนัน เพื่อให้เปลี่ยนสภาพเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่นำมาเล่นการพนันให้กลายเป็นเงินได้อันชอบด้วยกฎหมาย โดยเจ้าของบ่อนได้รับผลตอบแทน หรือการที่องค์กรอาชญากรรมได้ลงทุนขออนุญาตเปิดกิจการบ่อนการพนันบังหน้าเพื่อใช้เป็นแหล่งฟอกเงินเสียเอง

6. ตลาดหลักทรัพย์

กิจการค้าหลักทรัพย์เป็นกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยในแต่ละวัน มีการซื้อขายหลักทรัพย์หรือหุ้นกันเป็นจำนวนมหาศาล จึงมีเงินเปลี่ยนมือระหว่างผู้ลงทุนจำนวนมาก และบรรดานายหน้าในตลาดหลักทรัพย์มักไม่ค่อยคำนึงถึงพื้นฐานประวัติของผู้ซื้อและผู้ขาย จึงมีเงินหมุนเวียนและมีการเปลี่ยนมือของตราสารหุ้นในตลาดอย่างรวดเร็ว อันเป็นช่องทางในการเปลี่ยนสภาพเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ง่าย

2.1.5 ขั้นตอนการฟอกเงิน²⁰

การฟอกเงินเริ่มจากการนำเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมโดยตรงซึ่งอาชญากรยึดถือไปผ่านกระบวนการเพื่อปกปิดหรือซ่อนเร้นแหล่งที่มา และเพื่อความลับสนแก่การตรวจสอบภายหลัง หลังจากนั้นเงินเหล่านั้นก็จะกลับไปสู่ผู้กระทำความผิดอย่างเงินที่ซอบด้วยกฎหมายซึ่งอาจแบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการยกย้าย (Placement)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการฟอกเงิน การฟอกเงินเป็นธุรกิจที่มีความเข้มข้นของเงินสดสูง (cash-intensive) มีลักษณะที่ต้องรับเงินสดจากการประกอบอาชญากรรมจำนวนมาก เช่น จากการขายยาเสพติดแก่บุคคลทั่วไปซึ่งมักจะจ่ายกันเป็นเงินสดโดยธนบัตรหรือเงินย่อย เงินสดจะถูกนำไปสู่ระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจขายปลีก หรือถูกลักลอบนำออกนอกประเทศ จุดมุ่งหมายของผู้ฟอกเงิน คือ การนำเงินสดไปจากสถานที่ที่ได้รับเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นทรัพย์สินรูปแบบอื่น เช่น เช็คเดินทาง ธนาคา เป็นต้น ขั้นตอนนี้เป็นการยกย้ายเงินผิดกฎหมาย เพื่อหลบเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการปูพื้นฐานเพื่อให้การฟอกเงินประสบความสำเร็จในขั้นตอนต่อไป

2. ขั้นตอนการปกปิด (Layering)

ในขั้นตอนนี้จะมีการพยายามในการปกปิดหรือซ่อนเร้นแหล่งที่มาหรือความเป็นเจ้าของของเงินที่ได้มาโดยการทำธุรกรรมให้ซับซ้อนขึ้นเป็นลำดับขั้น ปกปิดร่องรอยหรือทำให้เป็นธุรกรรมนิรนาม ทำให้การติดตามตรวจสอบยากลำบากหรือเป็นไปไม่ได้ จุดมุ่งหมายของการปกปิดคือ การสร้างภาพเพื่อแยกเงินที่ได้จากอาชญากรรมออกจากอาชญากรรม โดยจงใจสร้างธุรกรรมให้ดูซับซ้อนขึ้นเพื่อหลบหลีกการติดตามตรวจสอบ โดยการเคลื่อนย้ายเงินไปสู่บัญชีธนาคารต่างประเทศของผู้ถือหุ้นในบริษัทบังหน้าผ่านทางโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fund Transfer-EFT)

---

²⁰ นิกร เกร็กกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพมหานคร : Translators-at-Laws.com, 2543), หน้า 8-11.

3. ขั้นตอนการนำกลับมาใช้ (Integration)

ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ ซึ่งเงินจะถูกนำกลับมาใช้ในระบบการเงินและเศรษฐกิจที่ขอบด้วยกฎหมาย กลมกลืนกันไปกับทรัพย์สินอื่น ๆ ในระบบ การรวมเงินที่ถูกฟอกให้สะอาดเข้าไปในระบบเศรษฐกิจถือเป็นความสำเร็จของนักฟอกเงิน ทำให้เงินดังกล่าวปรากฏเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงขั้นตอนนี้แล้ว ก็จะเป็นเรื่องยากที่สุดที่จะสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายกับเงินสกปรกที่ได้มาโดยการประกอบอาชญากรรม

2.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.2.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินระหว่างประเทศ

เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขอความร่วมมือซึ่งกันและกันในระดับประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินข้ามชาติ ดังนั้น จึงต้องมีเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดวิธีการตรวจสอบ ยึด อาศัยทรัพย์สินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ ด้วย ซึ่งในที่สุดประเทศไทยก็ได้ยึดแนวทางขององค์การสหประชาชาติ (United Nations หรือ UN) เป็นเกณฑ์มาตรฐาน²¹

องค์การสหประชาชาติได้กำหนด UN MODEL LAW ขึ้นมาเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการออกกฎหมายภายในประเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสามารถใช้เป็นแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งการที่องค์การสหประชาชาติได้วางรูปแบบมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตาม UN MODEL LAW ขึ้นมานี้ ก็เป็นการสอดคล้องและเป็นการรองรับหลักการที่ประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น และหากประเทศต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการฟอกเงิน แต่ยังไม่มีความหมายฟอกเงินใช้บังคับ ก็สามารถอาศัยแนวทางมาตรการ

---

²¹ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, “ประเทศไทยได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. เอกสารประกอบการสัมมนาการเตรียมการปฏิบัติเพื่อรองรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ....., สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2542, หน้า 25.

ทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตาม UN MODEL LAW ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้นมาได้²²

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตาม UN MODEL LAW ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกนำไปปฏิบัติ ตามความเหมาะสมกับรูปแบบกฎหมายภายใน กระบวนการยุติธรรม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีแนวทาง ดังนี้

2.2.1.1 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตาม UN MODEL LAW 1995

2.2.1.1.1 มาตรการป้องกันการฟอกเงิน

1. การจำกัดจำนวนเงินที่รับชำระด้วยเงินสด²³

การชำระราคาสินค้าด้วยเงินสด ทำให้ยากแก่การติดตามเส้นทางการโอน ย้ายเงิน สกปรก เพราะไม่มีหลักฐานใดให้ตรวจสอบที่มา ผู้ค้ายาเสพติดจึงใช้เงินสกปรกซื้อของมีค่าและสินค้าราคาแพงเก็บไว้ เช่น เพชร พลอย ทองคำ ภาพเขียน รถยนต์ เรือ เครื่องบิน บ้าน และอาคาร เป็นต้น ซึ่งภายหลังจากเปลี่ยนของมีค่าหรือสินค้าราคาแพงเหล่านี้กลับมาเป็นเงินสดได้อีก มาตรการจำกัดจำนวนเงินที่รับชำระด้วยเงินสดจึงกำหนดว่า การรับชำระราคาเป็นเงินจำนวนมากต้องรับชำระด้วยตราสารอย่างอื่น เช่น ตั๋วเงิน ซึ่งจะปรากฏหลักฐานการโอนเงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างอื่น ทำให้สามารถติดตามตรวจสอบได้ โดยรัฐจะกำหนดจำนวนเงินอย่างชัดเจนว่าเพียงใดห้ามรับชำระด้วยเงินสด หน้าที่ตกเป็นของผู้ขายทั่ว ๆ ไปที่จะต้องไม่ยอมรับการชำระราคาด้วยเงินสดจำนวนเกินกว่าที่กำหนด หากปรากฏว่าเงินสดจำนวนนั้นเป็นเงินสกปรกของผู้ค้ายาเสพติด ผู้ขายอาจตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำการฟอกเงินให้แก่ผู้ค้ายาเสพติด

---

²² วริศรา ภูษมภู, "อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต-ประสาท ค.ศ. 1988 : ข้อตกลงระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงิน," หน้า 87.

²³ United Nations International Drug Control Programme, "Model Law on Money Laundering and Confiscation in Relation to Drugs," May 1995, Article 2.

2. การรายงานการโอนเงินหรือหลักทรัพย์ระหว่างประเทศที่มีมูลค่าเกินกว่ากำหนด²⁴

การค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ จำเป็นต้องมีการซื้อขายโอนเงินกันจากประเทศผู้บริโภคมายังประเทศผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติด ไม่ว่าจะในประเทศผู้บริโภค ประเทศผู้ผลิต หรือประเทศทางผ่าน มักนำเงินสกปรกไปลงทุนในประเทศอื่นที่ไม่มีใครรู้จักตนเอง กลายเป็นนักลงทุนคนสำคัญ การโอนเงินหรือหลักทรัพย์เข้ามาหรือออกจากประเทศต้องกระทำผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงิน หน้าที่จึงตกอยู่แก่ธนาคารและสถาบันการเงินที่จะต้องรายงานการโอนเงินหรือหลักทรัพย์ระหว่างประเทศที่มีมูลค่ามากให้ทางราชการทราบ เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับติดตามตรวจสอบต่อไป ทั้งนี้ รัฐจะเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินและมูลค่าหลักทรัพย์ที่ต้องรายงาน

3. การวางระเบียบการแลกเปลี่ยนเงินตรา²⁵

การแลกเปลี่ยนเงินตราจากเงินสกุลหนึ่งไปสู่อีกสกุลหนึ่งตามร้านแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นการแลกเปลี่ยนเงินสดต่อเงินสด ทำให้ไม่มีหลักฐานให้ติดตามตรวจสอบซึ่งเป็นช่องทางให้ผู้ค้ายาเสพติดนำเงินสกปรกมาฟอกเปลี่ยนเป็นเงินตราสกุลอื่นแล้วนำไปใช้สอย โดยทั่วไปประเทศต่าง ๆ มีระเบียบควบคุมร้านแลกเปลี่ยนเงินตราอยู่แล้ว แต่ควรจะต้องวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อป้องกันและทำให้เกิดหลักฐานที่จะติดตามตรวจสอบต่อไป ได้แก่

ก. ร้านแลกเปลี่ยนเงินตราต้องแจ้งต่อหน่วยราชการที่รับผิดชอบก่อนเปิดดำเนินการ

ข. ร้านแลกเปลี่ยนเงินตราต้องให้ลูกค้าแสดงตนก่อนรับแลกเปลี่ยน โดยเรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง หรือใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ หากลูกค้าคนนั้นต้องการแลกเปลี่ยนเงินตราจำนวนมากเกินกว่าที่รัฐกำหนด

ค. ร้านแลกเปลี่ยนเงินตราต้องบันทึกการแลกเปลี่ยนเงินตราจำนวนมากเกินกว่าที่รัฐกำหนดทุกครั้ง โดยมีรายละเอียด ชื่อ ที่อยู่ของลูกค้า และเก็บรักษาบันทึกไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

หากเป็นไปได้รัฐสมควรวางระเบียบห้ามร้านแลกเปลี่ยนเงินตรารับแลกเปลี่ยนเงินตราจำนวนมากในคราวเดียว ซึ่งรัฐจะได้กำหนดจำนวนตามความเหมาะสม

²⁴ Ibid ., Article 3.

²⁵ Ibid ., Article 4.

4. การกำหนดหน้าที่ของบ่อนการพนัน²⁶

บ่อนการพนัน เป็นแหล่งฟอกเงินที่ค่อนข้างสะดวกง่ายดาย ผู้ค้ายาเสพติดสามารถนำเงินสกปรกเข้ามาเล่นพนันแล้วรับเงินที่ตนชนะพนันออกไปดูเงินคนละก้อน ดังนั้น รัฐที่อนุญาตให้เปิดบ่อนการพนันได้ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องกำหนดหน้าที่ให้บ่อนการพนันปฏิบัติ ดังนี้

ก. บ่อนการพนันต้องให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการขายเบี่ยพนัน หากลูกค้าคนนั้นต้องการซื้อเบี่ยพนันเป็นเงินจำนวนมากกว่าที่รัฐกำหนด

ข. บ่อนการพนันต้องบันทึกการขายเบี่ยพนันเป็นเงินจำนวนมากเกินกว่าที่รัฐกำหนดทุกครั้ง โดยมีรายละเอียด ชื่อ ที่อยู่ของลูกค้าและเก็บรักษาบันทึกไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

5. ความระมัดระวังของสถาบันการเงิน²⁷

สถาบันการเงินเป็นแหล่งฟอกเงินที่มีอันตรายมากที่สุด เพราะสามารถกระทำได้ง่าย ต่อเนื่องเป็นระบบ และตรวจสอบได้ยาก จึงจำเป็นต้องป้องกันมิให้ถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน เมื่อมีการติดต่อกับสถาบันการเงินเป็นจำนวนตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ขึ้นไป สถาบันการเงินมีหน้าที่ ดังนี้

1) จัดให้ลูกค้าแสดงตน

ก่อนรับดำเนินการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรับฝากเงิน รับฝากทรัพย์สิน ให้กู้ยืม หรือนิติกรรมอื่น สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนโดยระบุชื่อและที่อยู่ ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาต้องแสดงต้นฉบับบัตรประจำตัว ภาพถ่าย และพิสูจน์ที่อยู่ช่วงก่อนหน้า 3 เดือน ถ้าเป็นนิติบุคคลต้องแสดงหลักฐานเอกสารซึ่งทางราชการออกให้ไม่น้อยกว่า 3 เดือน ซึ่งระบุชื่อ ที่อยู่ และหนังสือมอบอำนาจ ในกรณีที่เป็นการติดต่อหลายครั้ง แต่น่าจะเกี่ยวเนื่องกัน และรวมกันแล้วจำนวนเงินตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ขึ้นไป สถาบันการเงินก็จะต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนในวิธีเดียวกัน

2) ตรวจสอบกิจการของลูกค้า

สถาบันการเงินต้องตรวจสอบกิจการของลูกค้าที่ต้องสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ได้แก่ กิจการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 200,000 ดอลลาร์ขึ้นไป มีวัตถุประสงค์น่าสงสัย ลักษณะการดำเนินกิจการซับซ้อน ไม่มีกิจกรรมทางธุรกิจชัดเจน ไม่ปรากฏลูกค้าหรือธุรกิจที่น่าจะมีกำไรได้มาก เป็นต้น สถาบันการเงินจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษหากลูกค้าแลกเปลี่ยนเงินตราจำนวน

²⁶ Ibid ., Article 5.

²⁷ Ibid ., Article 6.

มากบ่อย ๆ เปิดบัญชีไว้หลายสาขา โอนยกย้ายเงินเสมอ ๆ โอนเงินตราต่างประเทศเสมอ ๆ นำฝากเงินจำนวนมากโดยอ้างว่าได้มาจากการชนะพนัน ชื่อหลักทรัพย์จำนวนมากโดยไม่ปรากฏวัตถุประสงค์ ติดต่อเชื่อมโยงกับกิจการในต่างประเทศ กู้ยืมเงินจากต่างประเทศโดยไม่ปรากฏแหล่งที่มา เป็นต้น

สถาบันการเงินต้องค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินและจุดหมายปลายทางของเงินเหล่านั้น และมีหน้าที่รายงานให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อทราบ

3) เก็บรักษาบันทึก

สถาบันการเงินต้องเก็บรักษาบันทึกเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้าและกิจการที่ถูกตรวจสอบไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

4) สื่อสารข้อมูล

สถาบันการเงินต้องสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามการค้ายาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและสารควบคุม

5) กระตุ้นเตือนพนักงาน

สถาบันการเงินต้องจัดโครงการต่อต้านการฟอกเงิน โดยแต่งตั้งพนักงานชำนาญเฉพาะประจำแต่ละสาขา ฝึกอบรมพนักงาน ตั้งศูนย์ข้อมูล และจัดระบบการตรวจบัญชีที่มีประสิทธิภาพ

กฎหมายที่จะทำให้มาตรการป้องกันการฟอกเงินสัมฤทธิ์ผล มิใช่เพียงห้ามบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือโอนยกย้ายเงินสกปรกให้แก่อาชญากรโดยกำหนดว่าเป็นความผิดทางอาญา แต่ประการสำคัญที่จะทำให้กฎหมายสัมฤทธิ์ผลจริงจังคือ ต้องกำหนดมาตรการติดตามเส้นทางการโอนยกย้ายเงินสกปรกให้ได้ ความยากของการบัญญัติกฎหมายอยู่ที่การกำหนดมาตรการติดตามเส้นทางการโอนยกย้ายเงินนั่นเอง เพราะจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถาบันการเงินมีภาระหน้าที่บางประการที่จะต้องทำ รวมถึงการเก็บรักษาหลักฐานการโอนย้ายเงิน

2.2.1.1.2 มาตรการสืบสวนการฟอกเงิน

1. การรายงานการฟอกเงินที่ต้องสงสัย²⁸

บุคคลธรรมดา และสถาบันการเงินผู้มีหน้าที่ตามมาตรการป้องกันการฟอกเงินที่กล่าวข้างต้น กับผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีโอกาสตรวจพบการฟอกเงิน เช่น โนตารี พนักงานขายทอดตลาด นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ นายประกัน ผู้ตรวจบัญชี นักกฎหมาย ทนายความ นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น มีหน้าที่ต้องรายงานกิจกรรมที่สงสัยว่ามีมูลฐานมาจากการค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นดุลพินิจของผู้รายงานเองว่ากิจกรรมใดต้องสงสัยสมควรรายงาน โดยให้รายงานต่อเจ้าพนักงานทางอาญาหรือหน่วยควบคุมการฟอกเงินเพื่อทราบ เมื่อหน่วยควบคุมการฟอกเงินได้รับรายงานแล้ว ต้องดำเนินการสอบสวนทันที และมีอำนาจระงับกิจกรรมดังกล่าวไว้ชั่วคราว แต่ถ้าระงับไม่ทันก็ต้องปล่อยให้กระทำการไปได้

ผู้รายงานกิจกรรมที่ต้องสงสัยจะได้รับยกเว้นความรับผิดชอบหน้าที่ที่ต้องรักษาความลับในกิจการหรือวิชาชีพ

2. วิธีพิเศษในการสืบสวนสอบสวน²⁹

การสืบสวนจะต้องพิสูจน์ทั้งความผิดฐานค้ายาเสพติดและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเพื่อรับต่อไป จึงต้องมีวิธีการพิเศษ ได้แก่ การดักฟังโทรศัพท์ การตรวจสอบบัญชีเงินฝาก การตรวจสอบการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และการตรวจสอบเอกสารกับตราสารต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีช่องทางให้เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขออนุญาตศาลได้รวดเร็วเมื่อพบว่าบัญชีเงินฝาก โทรศัพท์ หรือคอมพิวเตอร์จะถูกใช้โดยผู้ต้องสงสัย หรือเมื่อเอกสารกับตราสารนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด

นอกจากนั้น เพื่อให้การปราบปรามมีประสิทธิภาพ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนยุโรปได้รับรองให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใช้วิธีสืบสวนพิเศษได้ตลอดช่วงระยะเวลาที่กำหนด หากข้อสงสัยมีเหตุผลหนักแน่นเพียงพอ สำหรับประเทศที่มีกฎหมายบัญญัติให้ธนาคารรักษาความลับของลูกค้าจะต้องยกเว้นการใช้บังคับในกรณีนี้ไว้ด้วย

²⁸ Ibid ., Article 13.

²⁹ Ibid ., Article 19.

2.2.1.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ

เนื่องจากปัญหาการฟอกเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมยาเสพติด ดังนั้น องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดให้มีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) ขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “อนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988” โดยอนุสัญญานี้ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้หลายประการ เพื่อให้ประเทศที่เป็นสมาชิกร่วมกันเป็นแนวทางในการแก้ไขหรือบัญญัติกฎหมายภายในให้มีความสอดคล้องกันไปเป็นแนวทางเดียวกันกับอนุสัญญาฯ ดังกล่าว

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 โดยประเทศไทยได้มีกฎหมายรองรับมาตรการต่าง ๆ ตามที่อนุสัญญาฯ ได้กำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์ให้แก่ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกแล้ว คงเหลือแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้นที่แต่เดิมประเทศไทยยังไม่มี แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้ตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาบังคับใช้แล้ว คือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป³⁰

นอกจากอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 แล้ว ยังมีอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่บรรดาหน่วยงานระหว่างประเทศได้เสนอมาตรการเพื่อเรียกร้อง หรือกระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจากการประกอบอาชญากรรม ดังจะกล่าวต่อไปนี้

---

³⁰ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, “ประเทศไทยได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. เอกสารประกอบการสัมมนาการเตรียมการปฏิบัติเพื่อรองรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ....., หน้า 25.

2.2.1.2.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and psychotropic Substance, 1988)

อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 หรือที่เรียกว่าอนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 (Vienna Convention 1988) มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินคือ ให้ภาคีสมาชิกจำเป็นต้องกำหนดให้การลักลอบค้ายาเสพติดรวมทั้งการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของตน นอกจากนี้อนุสัญญายังกำหนดให้ภาคีสมาชิกสามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดรวมถึงการริบทรัพย์สินตามคำร้องของภาคีสมาชิกอื่นอีกด้วย ตลอดจนถึงกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดดังกล่าวเป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และต้องให้ความร่วมมือทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการใด ๆ กับผู้กระทำความผิดดังกล่าว ไม่ว่าจะการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องคดี การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือการดำเนินการอื่น ๆ ทางอาญา³¹

2.2.1.2.2 ข้อเสนอ 40 ประการ (40 Recommendations) ของ Financial Action Task Force (FATF)

ข้อเสนอ 40 ประการของ FATF เริ่มต้นจากการที่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ หรือที่เรียกกันว่า กลุ่มประเทศ G7 ได้มีการประชุมสุดยอดทางเศรษฐกิจประจำปี ครั้งที่ 15 เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1989 ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างจริงจัง ทั้งระดับในประเทศและระหว่างประเทศ จึงได้มีมติจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ ซึ่งมีชื่อว่า Financial Action Task Force (FATF) ประกอบด้วยกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ (G7) คณะผู้แทนของประชาคมยุโรป (The Commission of the European Communities) และประเทศอื่นอีก 8 ประเทศ FATF จะทบทวนภารกิจของตนเองทุก 5 ปี FATF มีกำหนดเวลาที่จะดำเนินการตามภารกิจต่อไปอีกจนถึงปี 2004 เท่านั้น ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นบรรดาสมาชิกก็จะต้องตกลงกันว่าจะให้ FATF ดำเนินภารกิจนี้อีกต่อไปหรือไม่³²

---

³¹ นิกร เกรีกุล, การฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : Translators-at-laws.com, 2543), หน้า 28.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

FATF ได้เสนอข้อแนะนำ 40 ประการ โดยต่อมาข้อแนะนำดังกล่าวได้ผ่านการรับรองเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1990

ข้อแนะนำ 40 ประการของ FATF มีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นการต่อต้านการฟอกเงินโดยผ่านธนาคาร โดยสรุปมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) กำหนดลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบทลงโทษ
- 2) กำหนดแนวทางในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน
- 3) กำหนดแนวทางในการเปิดเผยความลับของธนาคาร และข้อกำหนดเรื่องการรายงานการแสดงตนของลูกค้า การเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกิจ การสืบค้นธุรกิจที่น่าสงสัยของธนาคาร โดยไม่มีความผิดในข้อหาเปิดเผยความลับของลูกค้า

2.2.1.2.3 แนวทางของสภาประชาคมยุโรป (Directive of the council of the European Communities)

กลุ่มประชาคมยุโรป หรือ EC ได้ยอมรับว่าวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการต่อต้านการฟอกเงิน คือ การให้ความร่วมมือกันในระหว่างประเทศยุโรปด้วยกัน จึงกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยอาศัย EC Council Directive หลักสำคัญของ Directive ได้แก่การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของสมาชิก EC และการเพิ่มความร่วมมือกันในการสืบสวนสอบสวน และการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน นอกจากนี้ยังกำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินที่จะต้องให้ลูกค้าแสดงตน (identification) ทุกครั้งเมื่อมีการโอนเงินผ่านระบบธนาคารตั้งแต่ 18,500 เหรียญสหรัฐขึ้นไป รวมทั้งกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฟอกเงินลูกค้าต้องแสดงตนด้วย แม้ว่าจำนวนเงินที่โอนจะมีจำนวนต่ำกว่าจำนวนที่กำหนด ซึ่งสถาบันการเงินจะต้องเก็บรักษาหลักฐานการโอนเงินและการแสดงตนของลูกค้าเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี

2.2.1.2.4 อนุสัญญาแห่งสภายุโรปว่าด้วยการฟอกเงิน การค้น การยึดและการริบทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรม ค.ศ. 1990 (Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure And Confiscation of The proceeds of Crime, 1990)

ในเดือนพฤศจิกายน ปี 1990 ประเทศภาคีสมาชิกแห่งยุโรป (Council of Europe) ได้บรรลุความตกลงในอนุสัญญานี้โดยเห็นว่า มีความจำเป็นในการกำหนดนโยบายร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องสังคม และพิจารณาเห็นว่า การต่อสู้กับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ ซึ่งกลายเป็นปัญหาระหว่างชาติไปทุกขณะ จะต้องใช้วิธีการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในระดับสากล

โดยมีระบบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ได้ดี อนุสัญญานี้ได้กำหนดมาตรการที่เชื่อว่า จะสามารถจัดการกับเงินและทรัพย์สินของอาชญากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1) มาตรการในประเทศ ได้แก่ มาตรการในการริบทรัพย์สินและเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชญากรรม มาตรการในการสืบสวน อำนาจและเทคนิคพิเศษ เช่น ศาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถยึดเอกสารหรือข้อมูลทางการเงินหรือธุรกิจจากธนาคารหรือสถาบันทางการเงินได้ รัฐมีอำนาจในการตรวจสอบ ฝ้าติดตาม ตรวจสอบจับการสื่อสารทางโทรคมนาคมและเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ในกรณีที่น่าเป็นไปได้ และประการสำคัญจะต้องมีกฎหมายภายในบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา³³

2) มาตรการระหว่างประเทศ ซึ่งหลักทั่วไปคือ ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในขอบเขตที่กว้างขวางที่สุด เพื่อจุดมุ่งหมายในการสืบสวนและกระบวนการในการริบทรัพย์สินและเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม ประเทศสมาชิกมีหน้าที่ผูกพันในการใช้มาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นเป้าหมายในการริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกอื่น³⁴

2.2.1.2.5 แลกเปลี่ยนว่าด้วยหลักการของคณะกรรมการแห่งบาเซิล

Committee on Banking Regulation and Supervisory Practices หรือ คณะกรรมการบาเซิล ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากธนาคารกลาง และเจ้าหน้าที่ด้านตรวจสอบทางการเงินของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 10 ประเทศ (G10) ได้มีการประชุมเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1988 ณ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์

ตามคำประกาศของคณะกรรมการบาเซิล ถือว่าการฟอกเงินระหว่างประเทศเป็นประเด็นสำคัญที่สุด โดยยอมรับว่ามาตรการเพื่อป้องกันการฟอกเงินประการแรกและสำคัญ คือ การมีระบบการจัดการทางธนาคารที่มั่นคงและเพิ่มความระมัดระวังเพื่อป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือถูกใช้ในการฟอกเงิน คณะกรรมการได้ตกลงกันว่าธนาคารมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ลูกค้าต้องแสดงตน รวมทั้งการให้ระบุชื่อเจ้าของบัญชีที่แท้จริง นอกจากนี้ธนาคารควรพัฒนาการตรวจสอบและวิธีการฝึกอบรมเพื่อให้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนด

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33-34.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

2.2.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

2.2.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา³⁵

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่สิบเก้า ได้เกิดองค์กรอาชญากรรมซึ่งเรียกกันว่า “มาเฟีย” (Mafia) ในประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อดำเนินกิจการต่าง ๆ อันผิดกฎหมาย เช่น การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด บ่อนการพนัน การโชกทรัพย์ และรับของโจร เป็นต้น โดยองค์กรอาชญากรรมนี้ ได้นำรายได้จากการดำเนินกิจการอันผิดกฎหมายดังกล่าวไปลงทุนในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย เพื่อให้ได้ผลกำไร และทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจสืบสาวถึงแหล่งที่มาของเงินทุนที่มาจาก การประกอบอาชญากรรมได้ ส่วนผลที่ตามมาได้แก่ การได้เงินมาขายของขององค์กรอันทำให้เกิดการละเมิดต่อกฎหมายและเกิดความไม่สงบในสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ ทางรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาจึงได้เริ่มบัญญัติกฎหมายขึ้นหลายฉบับ เพื่อต่อต้านการดำเนินการใดอันเกี่ยวกับรายได้อันไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรอาชญากรรม หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นการฟอกเงินนั่นเอง โดยกฎหมายเหล่านั้น ได้แก่

ก. Federal Crimes and Criminal Procedure

เป็นหลักกฎหมายเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา อันได้แก่

1. การกระทำหรือพยายามกระทำการ ดังนี้

- สนับสนุน หรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน
- ปกปิด หรือซ่อนเร้นในการกระทำความผิด
- หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน

ให้ระวางโทษ ปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญ หรือสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่ที่ว่าจำนวนใดจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. การกระทำ หรือพยายามนำเข้า หรือนำออกไปซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงิน (Monetary Instrument) เช่น เงินตราของทุกประเทศ เช็คเดินทาง เช็คธนาคาร ตั๋วเงิน และตั๋ว

---

³⁵ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 36-41.

สัญญาใช้เงิน เป็นต้น ให้ระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญ หรือสองเท่าของมูลค่านั้น ทั้งนี้แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ผู้กระทำความผิดทั้งสองกรณีดังกล่าวมานี้ ต้องรับผิดทางแพ่งไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น หรือไม่เกิน 10,000 เหรียญ

ข. Bank Secrecy Act 1970

ในปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการรายงานในเรื่องการหมุนเวียนของเงินตราและการโอนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา บรพพ 31 โดยเรียกกันว่า Bank Secrecy Act อันมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ประการแรก เพื่อการพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของจำนวนเงินที่ต้องสงสัยในสถาบันการเงิน

ประการที่สอง เพื่อทราบการหมุนเวียนของกระแสการเงินที่มีการนำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศ

ประการที่สาม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถทำการตรวจสอบและสืบสวนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาและกฎหมายเกี่ยวกับภาษี

หลักกฎหมายเรื่องนี้ มีสาระสำคัญ คือ

1. ให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานการโอนเงิน การจ่ายเงิน และการรับเงิน ตั้งแต่ 10,000 เหรียญขึ้นไป ที่ผ่านทางสถาบันการเงิน

2. ให้บุคคลผู้ใดหรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายให้นำเข้าหรือนำออกซึ่งเงินเกินกว่า 5,000 เหรียญ ต้องรายงานการดังกล่าวต่อทางการ

หากสถาบันการเงินหรือผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวมานี้ จะต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งมีโทษทั้งจำคุกและปรับ

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายเรื่องนี้ยังไม่สามารถปราบปรามการกระทำความผิดได้ เนื่องจาก

ประการแรก แม้จะสามารถติดตามร่องรอยทางบัญชี จากที่มีการแจ้งการโอนเงินของบุคคลใดและทราบว่าเงินจำนวนนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากธุรกรรมผิดกฎหมายก็ตาม แต่หากว่าไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ ก็ไม่อาจทำการจับกุมบุคคลนั้นได้

ประการที่สอง หากบุคคลนั้นนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปทำธุรกรรมอันชอบด้วยกฎหมาย ย่อมทำให้เงินที่ได้มากลายเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สาม หากมีการตรวจพบร่องรอยการโอนเงินหรือย้ายเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็ไม่สามารถยึดเงินจำนวนนั้นได้ อันเป็นผลให้บุคคลนั้นสามารถนำเงินไปทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมายต่อไปได้

ประการที่สี่ ไม่มีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทั้งอาญาหรือทางแพ่ง

ค. Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

ด้วยเหตุที่กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ยังมีช่องโหว่ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2529 จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมาย Anti-Drug Act of 1986 ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน (Money Laundering Control Act 1986 หรือ MLCA) โดยบัญญัติไว้ใน บรรพ 18 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา มาตรา 1956 (18 U.S.C. Section 1956) เพื่อเป็นการต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และการฟอกเงิน อันมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. บุคคลใดก็ตามดำเนินการหรือพยายามที่จะดำเนินธุรกรรมทางการเงิน (financial transaction) อันเกี่ยวเนื่องกับเงินที่ได้มาจากการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawful activity) โดยรู้ถึงที่มาของเงินในการดำเนินธุรกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าธุรกรรมทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งกระทำดังกล่าว นั้น มีขึ้นเพื่อ

- ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ

- หลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม แล้วแต่ว่าจำนวนใดมากกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. บุคคลใดก็ตาม ทำการส่ง หรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน (monetary instrument) หรือเงินทุน (funds) ภายในสหรัฐอเมริกา ออกหรือผ่านไปยังสถานที่แห่งใดภายนอกสหรัฐอเมริกา หรือนำเข้าซึ่งตราสารหรือเงินทุนใด ๆ ยังสหรัฐอเมริกา จากหรือผ่านสถานที่แห่งใดภายนอกสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการส่งหรือเงินทุนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเงินซึ่งได้มาจากการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าว นั้น มีขึ้นเพื่อ

- ปกปิด หรือลวงสภาพ ที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ
- หลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม แล้วแต่ว่าจำนวนใดมากกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. บุคคลใดก็ตาม ดำเนินการหรือพยายามดำเนินธุรกรรมดังที่กล่าวมาในข้อ 1 หรือส่งหรือนำเข้าหรือพยายามส่งหรือนำเข้าดังที่กล่าวมาในข้อ 2 ต้องรับผิดทางแพ่งเป็นจำนวนไม่เกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สิน เงินทุน หรือตราสารทางการเงินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม หรือเป็นเงิน 10,000 เหรียญ

2.2.2.2 ประเทศออสเตรเลีย³⁶

ประเทศออสเตรเลีย เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางการเงินประเทศหนึ่งในโลก และมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การเป็นที่หลบซ่อนพักพิงของผู้กระทำความผิดต่าง ๆ ดังนั้น เหล่าอาชญากรจึงมักนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าว นั้น ไปใช้จ่ายหรือทำการเปลี่ยนสภาพเพื่อปกปิดการกระทำความผิดและเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นในประเทศออสเตรเลีย รัฐบาลของประเทศออสเตรเลียจึงได้ตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมีอยู่ 4 ฉบับ ได้แก่

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50-54.

ก. Custom Act 1901

กฎหมายฉบับนี้ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ให้รัฐมีอำนาจยึดรายได้ ซึ่งมีที่มาจาก การซื้อขายยาเสพติด ไม่ว่าจะรายได้นั้น จะเป็นเงินสด เช็ค หรือทรัพย์สินก็ตาม (มาตรา 229 เอ) รวมทั้ง กำหนดให้อำนาจศาลสั่งปรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ในจำนวนที่สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายยาเสพติด (มาตรา 243)

ข. Proceeds of Crime Act 1987

กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า

1. ให้อำนาจศาลสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
2. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาล สั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของบุคคลใดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือเชื่อว่าข้อมูลซึ่งอยู่ที่สถาบันการเงินนั้น แสดงว่าบุคคลนั้นกำลังกระทำหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรง (serious offence) อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง การเลียงภาษี การฟอกเงิน หรือแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด
3. ให้สถาบันการเงินต้องทำการเก็บรักษาหลักฐานทางการเงินไว้อย่างน้อยเจ็ดปี
4. ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออนุญาตค้นจากศาลได้ หรือให้ขออนุญาตค้นจากศาล โดยทางโทรศัพท์ได้ ในกรณีมีเหตุเร่งด่วน หากเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าผู้ใดมีทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดไว้ในครอบครอง
5. บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฟอกเงินได้แก่ ในกรณีผู้กระทำเป็นบุคคลธรรมดา ให้ปรับไม่เกิน 200,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีผู้กระทำเป็นนิติบุคคล ให้ปรับไม่เกิน 600,000 เหรียญ

ค. Financial Transaction Reports Act 1988

กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกกันว่า Cash Transaction Reports Act แต่ได้รับการเปลี่ยนชื่อเมื่อปี พ.ศ. 2535 เพื่อให้เป็นที่เข้าใจกันว่ากฎหมายฉบับนี้ มีหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นเงินสดเท่านั้น (AUSTRAC 1992 : 6) โดยกฎหมายฉบับนี้ มีเจตนารมณ์ใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติดและจากองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น ส่วนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานซึ่งเรียกว่า Australian Transaction Reports and Analysis

Centre (AUSTRAC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นแทน Cash Transaction Reports Agency (CTRA) อันเป็นหน่วยงานเดิมที่ทำหน้าที่ตามกฎหมาย Cash Transaction Reports Act หลักเกณฑ์อันเกี่ยวข้องกับธุรกรรมซึ่งต้องรายงานแก่หน่วยงาน AUSTRAC ตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

1. การรายงานธุรกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการโอนเงินสด เป็นการกำหนดให้ต้องรายงานไว้สองกรณี คือ

กรณีแรก บุคคลใดโอนเงินตราออสเตรเลียหรือเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 เหรียญออสเตรเลีย ออกภายนอกประเทศหรือภายในประเทศออสเตรเลีย (มาตรา 15 (1))

กรณีที่สอง บุคคลใดได้รับโอนจากอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเงินตราออสเตรเลียหรือเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 เหรียญออสเตรเลียจากภายนอกประเทศออสเตรเลีย (มาตรา 15 (5))

หากไม่ทำการรายงานตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว บุคคลนั้นจะต้องได้รับโทษตามกฎหมายคือ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญ (มาตรา 15 (6))

2. การรายงานธุรกรรมซึ่งมีเหตุอันน่าสงสัย ซึ่งกำหนดให้ผู้ค้าเงินสด (cash dealer) ผู้เป็นคู่ค้าฝ่ายหนึ่งของธุรกรรมต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าว เมื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับกรณี ดังนี้

กรณีแรก การสืบสวนในการหลบเลี่ยงหรือพยายามหลบเลี่ยงภาษีตามกฎหมายภาษี หรือ

กรณีที่สอง การสืบสวนหรือวิธีพิจารณาความบุคคลใดในความผิดต่อกฎหมายแห่งเครือจักรภพหรือประเทศออสเตรเลีย หรือ

กรณีที่สาม การสนับสนุนในการบังคับใช้กฎหมาย Proceeds of Crimes Act 1987 หรือกฎข้อบังคับซึ่งออกมาภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าว (มาตรา 16(1))

เมื่อผู้ค้าเงินสดได้รายงานข้อมูลดังกล่าวไปแล้ว ต้องไม่เปิดเผยการรายงานนั้นแก่บุคคลใด มิฉะนั้นจะมีความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ และต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 16 (5 เอ) และมาตรา 16 (5 บี))

หากผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวนี้ จะต้องมีความผิด และมีบทกำหนดโทษคือ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญ (มาตรา 28)

3. การรายงานคำสั่งเกี่ยวกับการโอนเงินทุนระหว่างประเทศจากลูกค้า โดยกำหนดให้ผู้ค้าเงินสดผู้กระทำการแทนหรือตามคำร้องขอของบุคคลใด ซึ่งไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ หรือผู้ค้านั้น ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ ต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าว ในกรณีดังนี้

กรณีแรก ผู้ค้านั้นเป็นผู้ที่ส่งเงินทุนระหว่างประเทศออกนอกประเทศออสเตรเลีย หรือ

กรณีที่สอง ผู้ค้านั้นเป็นผู้รับเงินทุนระหว่างประเทศ ซึ่งได้ทำส่งในประเทศออสเตรเลีย (มาตรา 17 บี)

หากผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวนี้ จะต้องมีความผิด และมีบทกำหนดโทษคือ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญ (มาตรา 28)

ง. Telecommunications Act 1991

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอหมายศาล เพื่อดักฟังทางโทรศัพท์ได้ในคดีสำคัญ ๆ เช่น คดีฆาตกรรม ยาเสพติด การลักพาตัว และการหลบเลี่ยงภาษี เป็นต้น จึงเป็นกฎหมายที่สนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเพื่อตรวจสอบและทราบข้อมูลที่จำเป็นต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

2.2.2.3 ประเทศแคนาดา³⁷

ด้วยเหตุที่ประเทศแคนาดามีอาณาเขตติดกัน และมีความสัมพันธ์ทางการค้าอย่างมากกับประเทศสหรัฐอเมริกา เหล่าองค์กรอาชญากรรมและผู้กระทำความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนมากจึงมักใช้ประเทศแคนาดาเป็นแหล่งฟอกเงิน เพื่อทำการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยกฎหมายเดิมที่มีอยู่ของประเทศแคนาดาก็ไม่สามารถ

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41-45.

ดำเนินการใด ๆ กับผู้ทำการฟอกเงิน เนื่องจากการกระทำใดเพื่อเป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้มาจากการกระทำผิดนั้นยังไม่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนั้น จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถใช้เป็นมาตรการในการปราบปรามการฟอกเงิน ด้วยการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาของประเทศแคนาดา

มาตรา 462.31 ของประมวลกฎหมายอาญา ให้ถือว่า การเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรม เป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี ส่วนการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินอันเป็นความผิด ได้แก่ การกระทำในลักษณะการเปลี่ยนโอนกรรมสิทธิ์ การครอบครอง หรือส่งมอบแก่บุคคล ณ สถานที่ใด ๆ โดยการขนส่ง ส่งผ่าน เปลี่ยนแปลง จำหน่าย หรือกระทำประการอื่น ๆ ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ต่อทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์แห่งทรัพย์สินนั้นด้วย โดยมีเจตนาเพื่อปกปิด หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ของทรัพย์สินดังกล่าว โดยรู้ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น ได้รับมาจากหรือมีแหล่งที่มาโดยตรงหรือทางอ้อมจากผลของการกระทำผิด ดังต่อไปนี้

1. การประกอบวิสามันท์อาชญากรรม ซึ่งได้แก่การกระทำผิดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การติดสินบนเจ้าพนักงานในการยุติธรรม
- การติดสินบนพนักงานเจ้าหน้าที่
- การทุจริตต่อราชการ
- การกระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการ
- การประพฤตินิยมชอบในวงราชการ
- การลักลอบเปิดบ่อนการพนัน
- การเล่นการพนัน
- การดำเนินกิจการช่องโศกเถื่อน
- การจัดหาหญิงมาเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น
- การฆาตกรรม
- การลักทรัพย์
- การปล้นทรัพย์
- การเรียกค่าคุ้มครอง
- การปลอมแปลงเอกสาร
- การใช้เอกสารปลอม

- การฉ้อโกง
- การฉ้อโกงหุ้น
- การกระทำอันเป็นองค์การใต้ดิน
- การลอบวางเพลิง
- การปลอมแปลงเงินตรา
- การใช้เงินตราปลอม
- การเปลี่ยนสภาพผลประโยชน์ซึ่งได้รับมาจากการประกอบอาชญากรรม

2. การกระทำความผิดเฉพาะ ตลอดจนการสมคบหรือการพยายามที่จะกระทำความผิดเฉพาะซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ อันได้แก่

- การลักลอบค้ายาอันตรายตามกฎหมายอาหารและยา
- การครอบครองทรัพย์สินหรือผลกำไรจากทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการลักลอบค้ายาอันตราย
- การแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้รับมานั้นไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมจากการลักลอบค้ายาอันตราย
- การลักลอบค้ายาควบคุมพิเศษตามกฎหมายอาหารและยา
- การครอบครองทรัพย์สิน หรือผลกำไรจากการลักลอบค้ายาควบคุมพิเศษ
- การแปรสภาพทรัพย์สินซึ่งได้รับมาจากการลักลอบค้ายาควบคุมพิเศษ
- การลักลอบค้ายาเสพติดตามกฎหมายควบคุมยาเสพติด
- การลักลอบนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติด
- การลักลอบปลูกฝิ่น
- การครอบครองทรัพย์สิน หรือผลกำไรจากทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการลักลอบค้ายาเสพติด จากการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติด หรือจากการลักลอบปลูกฝิ่นหรือปลูกกัญชา
- การแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการลักลอบค้ายาเสพติด จากการนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติด หรือจากการลักลอบปลูกฝิ่นหรือปลูกกัญชา

ส่วนในกรณีที่บุคคลใดมีไว้ในครอบครองซึ่งทรัพย์สิน หรือเงิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าวได้มา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากการกระทำความผิด ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หากความผิดเกิดจากทรัพย์สินมูลค่าเกิน 1,000

เหรียญ หรือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หากว่าความผิดเกิดจากทรัพย์สินมูลค่าต่ำกว่า 1,000 เหรียญ

นอกจากนี้ ได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลในการบังคับใช้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องบันทึกรายละเอียดของลูกค้าผู้ทำการโอนเงินตั้งแต่ 10,000 เหรียญแคนาดาขึ้นไป ลงในแผ่นไมโครฟิล์มหรือจัดเก็บด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และต้องเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างน้อยห้าปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสามารถทำการตรวจสอบเป็นหลักฐานสำหรับการดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินได้ ในส่วนรายละเอียดอันต้องทำการบันทึกนั้น เช่น แหล่งที่มาของเงิน ชื่อบัญชีเงินฝาก ที่อยู่ของผู้โอนหรือผู้รับโอน เป็นต้น

2.2.2.4 ประเทศไต้หวัน (สาธารณรัฐจีน)³⁸

ประเทศไต้หวันมีการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย โดยมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือพระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน (Money Laundering Control Act 1996) ประกาศเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2539 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2540 ได้บัญญัติไว้รวม 15 มาตรา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมการฟอกเงินและควบคุมปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง และได้กำหนดหรือให้นิยามเกี่ยวกับการฟอกเงิน อาชญากรรมร้ายแรง ทรัพย์สิน ฯลฯ พร้อมทั้งได้กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานของการฟอกเงินโดยจะเน้นอาชญากรรมที่ร้ายแรง ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 3 อาชญากรรมร้ายแรง ที่อ้างถึงตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

1. อาชญากรรมซึ่งโทษจำคุกอย่างต่ำเป็นเวลา 5 ปี หรือมากกว่า
2. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 201 I ของประมวลกฎหมายอาญา
3. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 240 III, 241 II และ 243 I ของประมวลกฎหมาย

อาญา

---

³⁸ สีหนาท ประยูรรัตน์. ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย. หน้า 92-94.

4. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 296 I, 297 I, 298 II และ 300 I ของประมวลกฎหมายอาญา
5. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 340 และมาตรา 345 ของประมวลกฎหมายอาญา
6. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 23 II, IV&V และ 27 II ของมาตรการเพื่อป้องกันการค้าทางเพศเด็กและวัยรุ่น
7. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 8 I & II, 10 I & II และ 11 I & II ของกฎหมายการควบคุมอาวุธปืน วัตถุระเบิดและอาวุธมีด
8. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 2 I & II และ 3 I & II ของกฎหมายเพื่อลงโทษการลักลอบสินค้าหนีภาษี
9. อาชญากรรมที่ขัดต่อมาตรา 155 I & II ตามที่กำหนดในมาตรา 171 เช่นเดียวกับอาชญากรรมที่ขัดกับมาตรา 157-1 I ตามที่กำหนดในมาตรา 175 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์
10. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 125 I ของกฎหมายธนาคาร
11. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 154 และมาตรา 155 ของกฎหมายล้มละลาย

การผลิต ขนส่ง และการขายที่ผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทภายนอกดินแดนของสาธารณรัฐจีน ถือเป็น การประกอบอาชญากรรมที่ร้ายแรงตามที่กล่าวข้างต้น เว้นแต่การประกอบอาชญากรรมดังกล่าวจะไม่ถูกลงโทษตามกฎหมายของสถานที่ประกอบอาชญากรรม

การผลิต การขนส่ง และการขาย ที่ผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ถือเป็น การประกอบอาชญากรรมที่ร้ายแรงตามที่กล่าวไว้ในวรรค 1

จากการศึกษาความผิดมูลฐานของประเทศได้วันมาตรา 3 จะเห็นได้ว่าประเทศได้วันได้กำหนดอาชญากรรมที่ร้ายแรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใน (1) ได้มุ่งถึงอาชญากรรมที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำเป็นเวลา 5 ปีหรือมากกว่าและเน้นอาชญากรรมที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศได้วัน โดยได้กำหนดไว้ใน (2)-(5) รวมทั้งกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืน วัตถุระเบิด และอาวุธมีด นอกจากนี้ ความผิดมูลฐานยังครอบคลุมถึงกฎหมายเกี่ยวกับธนาคาร กฎหมายล้มละลาย และกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมทั้งการ

ผลิต การขนส่ง และขายที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทั้งภายในและนอกดินแดนของสาธารณรัฐจีน

อย่างไรก็ตาม ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศได้วันนั้น จะเน้นการกำหนดความผิดมูลฐานแบบกว้าง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงเรื่องหนึ่งเรื่องใด จึงทำให้ความผิดมูลฐานของกฎหมายควบคุมการฟอกเงินของประเทศได้วันมีลักษณะครอบคลุมความผิดทุกประเภทที่มีอัตราโทษลงแก่ผู้กระทำความผิดโดยจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่ยังมีข้อสังเกตถึงวรรคท้ายของมาตรา 3 ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นถึงการผลิตขนส่ง และขายยาเสพติด หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ให้ถือว่าเป็นการประกอบอาชญากรรมที่ร้ายแรงเช่นกัน ทั้งนี้ เพราะมีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ร่วมกันนั่นเอง

2.2.2.5 ประเทศมาเลเซีย³⁹

ก. Anti-Money Laundering Act 2001

Anti-Money Laundering Act 2001 ถือว่าเป็นกฎหมายฟอกเงินภายใต้ระบบประมวลกฎหมายที่มีรายละเอียดมาก และได้กำหนดสิ่งที่เป็นฐานความผิดในการฟอกเงินไว้มากกว่า 100 ฐานความผิด มีบทลงโทษที่รุนแรง และสนับสนุนอำนาจการทำงานของเจ้าหน้าที่เพื่อปราบปรามการฟอกเงินอย่างกว้างขวาง ถือว่าเป็นกฎหมายที่สามารถบังคับใช้กับการดำเนินคดีฟอกเงินได้อย่างครอบคลุม จุดเด่นอีกประการหนึ่งของ Anti-Money Laundering Act 2001 ฉบับนี้ ได้แก่ การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปค้นหรือจับกุมดำเนินคดีในที่เกิดเหตุได้โดยไม่ต้องอาศัยหมายค้น และเจ้าหน้าที่ยังสามารถฟังประตูของที่รโหฐานเข้าไปหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ถ้าจำเป็น ด้วยเหตุนี้ Anti-Money Laundering Act 2001 ของมาเลเซียจึงมีบทบังคับที่รุนแรงและขัดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาก แต่ก็เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการฟอกเงินในประเทศมาเลเซียเอง

---

³⁹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, “การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงิน และมาตรการยึดอายัด และริบทรัพย์สิน”. สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, 2546, หน้า 47-53.

ข. Anti Money Laundering Bill 2001

Anti Money Laundering Bill 2001 เป็นกฎหมายของประเทศมาเลเซียที่ใช้ในการปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งสถาบันการเงินนอกระบบที่อยู่ใน Labuan และได้กำหนดฐานความผิดในการกระทำการฟอกเงินกว่า 119 ฐานความผิด เป็นกฎหมายที่ก่อตั้งหน่วยงานที่มาดูแลในเรื่องการกำหนดแนวทางในการปราบปรามการฟอกเงิน (FIU : Financial Intelligence Unit) และกำหนดอำนาจในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ในความผิดฐานฟอกเงินทุกประเภท

ในส่วนของคำจำกัดความของศัพท์ที่สำคัญบางคำจะอยู่ในมาตรา 3 ของกฎหมายฉบับนี้

ในส่วนขององค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับการกระทำการฟอกเงินบัญญัติไว้ในมาตรา 4 อันได้แก่

1. บุคคลใด

- มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด
- ให้ความช่วยเหลือในประการอื่น

2. บุคคลที่กระทำความผิดตามข้อ 1 และเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด serious offense ตามบัญญัติท้ายกฎหมายฉบับนี้

มาตรา 5 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ที่เปิดเผยข้อมูลแก่รัฐ อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีฟอกเงิน จะไม่ต้องมีความรับผิดทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญาและไม่ต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่อาจได้รับความเสียหายจากการรายงานเหล่านั้น

มาตรา 6 ได้กำหนดว่า เมื่อรัฐบาลได้รับการรายงานข้อมูลการฟอกเงินจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว ห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้นสู่สาธารณชน ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด ทั้งนี้ไม่ให้ใช้กฎเกณฑ์นี้บังคับใช้ในกรณีที่คู่ความในคดีจะเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยคดี หรือเป็นการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนโดยหน่วยงานของรัฐบาล

ส่วนหน่วยงานที่มีหน้าที่รับรายงานธุรกรรมทางการเงินหรือข้อมูลเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ FIU (Financial Intelligence Unit) ได้แก่ กระทรวงการคลัง โดยจะมีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการฟอกเงิน และประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่ได้รับรายงานจะถูกเก็บไว้เป็นความลับระหว่างหน่วยงาน และผู้ใดมีหน้าที่เกี่ยวกับข้อ

มูลถ้ากระทำการเปิดเผยข้อมูลจะมีความผิด เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อการดำเนินคดีในศาล

มาตรา 13 ได้กำหนดถึงหน้าที่ในการเก็บรักษารายงานธุรกรรมทางการเงิน ทั้งที่เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงินตรามาเลเซียหรือเงินต่างชาติ ถ้าธุรกรรมมีมูลค่ามากกว่าอัตราที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด ซึ่งใน Anti Money Laundering Bill 2001 ฉบับนี้มีได้กำหนดไว้ว่าเป็นเท่าใด ให้อยู่ในดุลพินิจของแต่ละหน่วยงาน ให้ทำรายงานธุรกรรมทางการเงินแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามบัญญัติในมาตรา 14 และสถาบันการเงินจะต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ของผู้ทำธุรกรรมหรือผู้ได้รับมอบอำนาจกระทำการแทน ประเภทของธุรกรรมที่ทำ ตราสารทางการเงินต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำธุรกรรม รวมทั้งวันเดือนปีที่ทำธุรกรรมและมูลค่าของการทำธุรกรรม และกรณีที่เป็นธุรกรรมเงินสดหลายครั้งในวันเดียวแต่มีมูลค่ารวมกันมากกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ให้ทำรายงานธุรกรรมทางการเงินให้แก่หน่วยงานของรัฐเช่นเดียวกัน (มาตรา 13 (4))

มาตรา 17 กำหนดให้มีการเก็บรักษารายงานธุรกรรมทางการเงินที่สถาบันการเงินได้บันทึกไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 6 ปี หลังจากวันที่ทำธุรกรรม วันที่ถูกปฏิเสธการทำธุรกรรมหรือวันที่สถาบันการเงินยกเลิกการทำธุรกรรมกับลูกค้ารายนั้นแล้ว แต่บทบัญญัติในข้อนี้จะไม่นำมาใช้เมื่อสถาบันการเงินได้ส่งรายงานธุรกรรมการเงินเหล่านั้นให้แก่หน่วยงานปราบปรามการฟอกเงินของรัฐไปแล้ว

มาตรา 18 บัญญัติเกี่ยวกับบุคคลที่ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน โดยการเปิดบัญชี โดยใช้ชื่อที่อยู่ที่เป็นเท็จ หรือการที่บุคคลคนเดียวที่ใช้ชื่อมากกว่าสองชื่อในการทำธุรกรรม หรือเป็นการที่เปิดบัญชีโดยใช้ชื่อบุคคลหนึ่ง แต่กลับลงนามในการทำธุรกรรมโดยใช้ชื่อบุคคลอีกคนหนึ่ง นอกจากเจ้าของบัญชี หรือการใช้ชื่อบุคคลเป็นเจ้าของบัญชี แต่บุคคลเหล่านั้นไม่มีความเกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจกับบัญชีนั้นเลย และ Anti Money Laundering Bill 2001 นี้สามารถใช้บังคับย้อนหลังไปถึงการใช้ชื่อในบัญชีที่เป็นเท็จที่กระทำก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้จะใช้บังคับด้วย

ในมาตรา 19 ได้กำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการควบคุมการทำงานในสถาบันการเงินให้มีความโปร่งใสและเสริมสร้างให้มีความรู้ความเข้าใจในหลัก know your customer พร้อมทั้งให้มีการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกปี

มาตรา 23 ได้กำหนดในเรื่องการรายงานการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ภายใต้การกำหนดของ The Exchange Control Act 1953, The Central Bank of Malaysia Act 1958 และ The Custom Act 1967 ไว้ว่า เมื่อมีมูลค่าของการทำธุรกรรมเกี่ยวกับ

การซื้อขายและแลกเปลี่ยนเงินเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ให้มีการทำรายงานซื้อขายและแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเสนอต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ โดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน Gazette ซึ่งอาจรวมถึงธนาคารกลางของมาเลเซียและกรมศุลกากรมาเลเซียด้วย

ในส่วนของอำนาจการสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นส่วนที่สามของ Anti Money Laundering Bill 2001 ฉบับนี้ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมาเลเซีย กล่าวคือ ได้ให้อำนาจอย่างกว้างขวางแก่เจ้าหน้าที่ในการค้นหรือเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีโดยไม่ต้องใช้หมายค้น โดยมาตรา 30 ได้กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจสอบสวนได้ อาจเป็นเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง หรือผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ แต่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้กระทำการนั้น

มาตรา 91 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่อาจเป็นที่เก็บรักษาทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยไม่ต้องใช้หมายเพื่อทำการค้นหาลิงของเช่นนั้น หรือทำสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีความจำเป็นเจ้าหน้าที่สามารถทำลายประตูเข้าไปในสถานที่เช่นนั้นได้

และมาตรา 34 บัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ การปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือการสอบสวน การปกปิดข้อมูลหรือแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือการทำลายหลักฐานก่อนที่เจ้าหน้าที่จะค้นพบ ผู้ที่มีความผิดและต้องโทษปรับถึงหนึ่งล้านริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และมาตรา 35 บัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับในการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ให้บุคคลภายนอกทราบ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดต้องรับโทษเท่าเทียมกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 34

ในส่วนที่ 6 ของกฎหมายฉบับนี้ เป็นเรื่องของกระบวนการบังคับทางแพ่งกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

Labuan Offshore Financial Services Authority หรือ LOFSA เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลการทำงานของสถาบันการเงินนอกระบบที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วโลก เป็นหน่วยงานที่ให้บริการแบบครบวงจร กล่าวคือ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายควบคุมการดำเนินงานในสถาบันการเงิน และมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบระเบียบธุรกิจสถาบันการเงินที่จะเกิดขึ้นใหม่ เป็นหน่วยงานใช้บังคับกฎหมาย และเป็นหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนด้วย

ส่วนมาตรการที่ใช้ในการปราบปรามการฟอกเงินของ LOFSA ประการแรก ได้แก่ know your customer policy ตามแนวทางของ Basle Committee โดยกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าสถาบันการเงิน การรายงานเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุน การรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน กระบวนการเก็บรักษาและกฎเกณฑ์ในการเผยแพร่เอกสารนี้สู่สาธารณชน

ในส่วนของกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเปิดสถาบันการเงินใหม่ หรือการอนุมัติเงินสนับสนุน ให้พิจารณาว่าสถาบันการเงิน หรือทีมงานของสถาบันการเงินเหล่านั้นมีความพร้อมและมีประวัติการประกอบการที่ดีหรือไม่ ถ้าหน่วยธุรกิจนั้นมีประวัติการประกอบการที่ไม่ดีทางการอาจไม่อนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มหรือให้เงินสนับสนุน นอกจากนี้จะต้องตรวจสอบด้วยว่าสถาบันการเงินนั้นจะต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งเงินทุนที่ผิดกฎหมายทั้งจากภายในและนอกประเทศ

จากการเปรียบเทียบการบังคับใช้มาตรการปราบปรามการฟอกเงินของมาเลเซียว่า สอดคล้องกับแนวทางของ FATF 40 Recommendations หรือไม่ ผลปรากฏว่าความเสี่ยงที่จะเกิดการฟอกเงินในประเทศที่อยู่ในความควบคุมของ LOFSA อยู่ในเกณฑ์ต่ำ แม้ว่าจะไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินใช้บังคับโดยเฉพาะ และพบว่าโอกาสที่จะเกิดการฟอกเงินในสถาบันการเงินแบบ offshore company ของ Labuan จะเกิดขึ้นน้อยมาก

กล่าวโดยสรุปแล้ว กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศมาเลเซีย (Anti Money Laundering Bill 2001) เป็นกฎหมายที่กำหนดฐานความผิดไว้มากมาย กำหนดแนวทางในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน และดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้อย่างละเอียดมาก และมีบทลงโทษการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่รุนแรง จึงทำให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศมาเลเซียสามารถนำมาเป็นแบบอย่างของประเทศอื่น ในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศนั้นได้เป็นอย่างดี

2.2.2.6 ประเทศฟิลิปปินส์⁴⁰

Anti-money Laundering Act of 2001 มีขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกิจการที่ผิดกฎหมายทุกชนิด และป้องกันมิให้มีการฟอกเงินในสถาบันการเงินในฟิลิปปินส์ แต่จุดประสงค์ที่สองดูเหมือนว่าจะสำคัญกว่า ได้แก่ การที่ไม่ให้ฟิลิปปินส์ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งสวรรค์ของการฟอกเงินในภูมิภาคนี้ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงได้เร่งออกกฎหมายว่า

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 57.

ด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเร่งด่วน กฎหมายฉบับนี้กำหนดฐานความผิดไว้ 14 ฐานความผิด คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับการลักพาตัว
2. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. ความผิดเกี่ยวกับการรับสินบน
4. ความผิดเกี่ยวกับการเรียกค่าไถ่
5. ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์
6. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน
7. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด
8. ความผิดเกี่ยวกับ Qualified Theft
9. ความผิดเกี่ยวกับการขโมยประชาชน
10. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนของผิดกฎหมาย
11. ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตภายใต้กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
12. ความผิดเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ การวางเพลิง การฆาตกรรม
13. ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์
14. ความผิดรุนแรงที่มีบทลงโทษตามกฎหมายของต่างประเทศ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของฟิลิปปินส์ จะให้ความสำคัญกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของฟิลิปปินส์และอาชญากรรมทางการเงิน

2.2.2.7 เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง⁴¹

เมื่อวันที่ 1 กันยายน 1989 ฮ่องกงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรียกว่า กฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด ค.ศ. 1989 เพื่อให้อำนาจรัฐในการติดตามและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด และเพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด หรือเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน จึงถือได้ว่าความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดเป็น

---

⁴¹ ชัยยันต์ แสงปุตตะ, "กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 58-59.

ความผิดมูลฐานของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งตามกฎหมายของฮ่องกงฉบับนี้มีความผิดมูลฐานเพียงฐานเดียว แต่ก็เป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) ที่มีหลักการให้ประเทศสมาชิกออกกฎหมายต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด โดยกำหนดให้การฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดมีความผิดทางอาญา นอกจากนี้ การออกกฎหมายของฮ่องกงฉบับนี้ ยังสอดคล้องกับ UN Model Law ที่กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต่อมาฮ่องกงได้ออกกฎหมายที่เรียกว่ากฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ. 1995 (Organization and Serious Crimes Ordinance 1995) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรมและความผิดอื่นที่ร้ายแรงให้อำนาจริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดอาญา เพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการกระทำการช่วยเหลือผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดอาญา ซึ่งก็คือการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดอาญา โดยความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินบัญญัติไว้ในมาตรา 25 โดยกำหนดไว้ว่า "การกระทำเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่งตนรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดก็จะเป็นความผิดฐานฟอกเงิน มีโทษทั้งจำคุกและปรับ โดยการกระทำที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หมายความว่า การรับหรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน การปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สิน โดยการซ่อนเร้น อำพรางลักษณะที่แท้จริง การจำหน่าย การยกย้าย หรือการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิใด ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมทั้งการจำหน่ายหรือแปรสภาพทรัพย์สินเป็นต้น"

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานของการฟอกเงินไว้กว้าง ๆ คือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยไม่ได้ระบุความผิดฐานต่าง ๆ ที่ชัดเจน เพียงแต่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ก็มีความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ทั้งนี้ เพราะฮ่องกงเป็นเกาะที่มีระบบการค้าเสรีจึงมีอาชญากรรมเกิดขึ้นจำนวนมาก การกำหนดความผิดมูลฐานจึงต้องกำหนดไว้ให้ครอบคลุมความผิดจำนวนมาก จึงต้องกำหนดความผิดมูลฐานว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพครอบคลุมอาชญากรรมทุกประเภทนั่นเอง

2.2.2.8 ประเทศญี่ปุ่น⁴²

ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมมาเป็นระยะเวลาหลายปี ซึ่งมีความเป็นมาโดยสังเขป ดังนี้

ในเดือนกรกฎาคม 1990 ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการออกมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรัฐกำหนดให้สถาบันการเงินต้องแจ้งชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ กรณีที่เป็นธุรกรรมเงินสดครั้งเดียวหรือหลายครั้งในวันเดียวแต่มีมูลค่ารวมกันมากกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด อีกทั้งรัฐยังได้กำหนดให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมทางการเงินใดเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าเป็นกรณีการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (Anti-Drug Special Law) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนกรกฎาคม 1992

ต่อมารัฐได้ตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม (The Anti-Organized Crime Law) ที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2000 ในครั้งนี้ได้มีการปรับปรุงระบบรายงานธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย (Suspicious Transaction Reports : STRs) โดยขยายให้ครอบคลุมถึงการกระทำผิดทางอาญาที่ร้ายแรง อีกทั้งได้ให้อำนาจคณะกรรมการ FSA (Financial Services Agency) ที่จะรวบรวมและวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินที่สถาบันการเงินรายงานเข้ามา โดยพิจารณาว่าธุรกรรมทางการเงินรายใดที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย เพื่อแจ้งให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายดำเนินการต่อไป นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจ FSA แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ FIUs (Financial Intelligence Units) ของประเทศต่าง ๆ และรัฐได้ ต ร า ก ก ร ม ห ม า ย (Law on customer Identification and Retention on Records on Transactions by Financial Institutions) โดยกำหนดให้สถาบันการเงินรายงานข้อมูลของลูกค้า รวมถึงเก็บรักษาข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าไว้ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2003

ซึ่งบทบาทของ FSA ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่

1. FSA ได้ ก่อ ตั้ง Japan Financial Intelligence Office (JAFIO) ขึ้น ใน เดือน กุมภาพันธ์ 2000 โดยมีบทบาทเช่นเดียวกับ FIUs ของประเทศต่าง ๆ คือ รับผิดชอบในการดูแล

---

⁴² History of Major Development on Anti-Money Laundering [Online] .Available from : http://www.fsa.go.jp/fiu/fiue/fye_001.pdf (2004, November 23)

รักษาข้อมูลที่ได้รับรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมที่น่าสงสัย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะป้องกันการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงิน

2. JAFIO จะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากสถาบันการเงินว่าธุรกรรมใดน่าสงสัย และรายงานผลที่ได้ให้แก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

3. JAFIO จะทำการประชุมร่วมกับสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย และองค์กรทางการเงินอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อเสริมประสิทธิภาพมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีนี้ JAFIO ก็ได้จัดทำตัวอย่างธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยขึ้น (example of typical suspicious transactions) เพื่อให้สถาบันการเงินใช้พิจารณาว่ากรณีใดเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย

4. FSA ได้เฝ้าสังเกตว่าสถาบันการเงินแต่ละแห่งได้สร้างและวางระบบภายในเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้หรือไม่ อีกทั้งคอยตรวจสอบและควบคุมการทำงานของสถาบันการเงินแต่ละแห่งดังกล่าว

5. JAFIO ได้ร่วมมือกับนานาชาติประเทศในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผ่านทางองค์การ FATF และองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ

2.2.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายไทย

ในอดีตรัฐบาลของประเทศไทยทุก ๆ รัฐบาล ต่างมีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่มิได้มีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการดำเนินการกับการกระทำที่เป็นการฟอกเงิน ในปัจจุบันอาชญากรรมหลายประเภทได้นำวิธีการฟอกเงินมาใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและกลุ่มองค์กรของตน หลายประเทศมีความเห็นร่วมกันว่า การฟอกเงินเป็นปัญหาระดับโลก และควรมีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาในกฎหมายภายในของประเทศตน กอปรกับประเทศไทยมีความประสงค์ที่จะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) ประเทศไทยจึงมีนโยบายที่เด่นชัดในการผลักดันกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันเนื่องมาจากการค้ายาเสพติด โดยที่กฎหมายดังกล่าวจะเป็นมาตรการเสริมจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ทำให้สามารถนำมาตราทางอาญาและมาตรการทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาจัดการกับผู้กระทำความผิด

และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ควบลูกันไป อันเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ใช้รูปแบบการฟอกเงินให้หมดไป

ในที่สุดรัฐบาลก็สามารถผลักดันกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกมาใช้จนสำเร็จ กล่าวคือ รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้รวมทั้งสิ้น 7 มูลฐานความผิด คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2. ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน นั้น

5. ความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา

7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542

และต่อมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2546 รัฐบาลได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีการกำหนดมูลฐานความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพิ่มขึ้นอีก 1 มูลฐานความผิด เป็นความผิดฐานที่ 8 คือ “ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา” มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2546 เป็นต้นไป เหตุผลที่รัฐบาลได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายขึ้นมา มีเหตุผลว่า “โดยที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญากำหนดความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย และเนื่องจากการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้การก่อการร้ายรุนแรงยิ่งขึ้น อันเป็นการกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ขอให้ทุกประเทศร่วมมือดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เป็นการก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางทรัพย์สินหรือกรณีอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์จะนำไปใช้ดำเนินการก่อการร้ายเพื่อแก้ไขปัญหาให้การก่อการร้ายยุติลงด้วย สมควรกำหนดให้ความผิดฐานก่อการร้ายเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อนำมาตรการตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้ควบคู่กัน ซึ่งจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้เป็นไปอย่างได้ผล โดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ไม้อันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้”

ปัจจุบันนี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยจึงมีอยู่ด้วยกัน 8 มูลฐานความผิด

จึงนับว่าเป็นที่น่ายินดีที่ประเทศไทยได้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อจะได้นำมาตรการต่าง ๆ มาดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นการบั่นทอนความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของอาชญากร หรืออย่างน้อยก็ทำให้อาชญากรมีความยากลำบากมากขึ้น ในการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาลงทุน ประกอบอาชญากรรมอีกต่อไป

ในบรรดาความผิดทั้ง 8 มูลฐานนั้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานความผิดที่ 1 มีการใช้บังคับมากที่สุดในปัจจุบัน

2.2.3.1 มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

สำหรับมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.3.1.1 มาตรการทางแพ่ง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดเอาไว้ ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบทรัพย์สิน

เพื่อให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐสามารถบ่งชี้ ติดตามร่องรอย และการประเมินค่าทรัพย์สินซึ่งตกอยู่ภายใต้การริบทรัพย์สินได้ เช่น การตรวจสอบจากข้อมูลและรายงานธุรกรรมหรือการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน กล่าวคือ คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าถ้ารอเอาหมายค้นเสียก่อน ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานเหล่านั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องกฎหมายให้อำนาจพิเศษแก่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. หรือเจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นบทบัญญัติพิเศษแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานเข้าไปค้นในเคหะสถานโดยไม่มีหมายค้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าไปดำเนินการโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะมีเลขาธิการสำนักงาน ปปง. เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแลกำกับการอยู่แล้ว และดำเนินการภายใต้เงื่อนไขตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นด้วย อีกประการหนึ่งตามมาตรา 38 วรรคสอง ได้กำหนดว่ากรณีเข้าไปค้นในเคหะสถานหรือสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ นั้น ถ้าผู้ที่เข้าไปค้นในเคหะสถานหรือสถานที่หรือยานพาหนะ ไม่ใช่คณะกรรมการธุรกรรมหรือไม่ใช่เลขาธิการสำนักงาน ปปง. แต่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการสำนักงาน ปปง. ให้ไปดำเนินการดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องแสดงเอกสารหนังสือการรับมอบหมายดังกล่าวพร้อมด้วยบัตรประจำตัว ต่อ

บุคคลที่เกี่ยวข้อง คือจะต้องแสดงหลักฐานดังกล่าวต่อผู้ครอบครองเคหะสถาน สถานที่หรือยานพาหนะที่จะทำการตรวจค้นนั้นเสียก่อน

นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเก็บรักษา และใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้มาอีกด้วย กล่าวคือ บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการสำนักงาน ปปง. เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

2. การใช้วิธีการชั่วคราว

เนื่องจากผู้ประกอบอาชญากรรม จะพยายามหลีกเลี่ยงจากการคุกคามของมาตรการริบทรัพย์สินเสมอ เช่น ในกรณีของนักค้ายาเสพติด ก็จะมีการซ่อนเร้นเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด รวมทั้งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการลักลอบค้ายาเสพติด ยิ่งหากรู้ว่ามี การตรวจสอบทรัพย์สินโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและอาจมีการริบทรัพย์สินของตนแล้ว บรรดาอาชญากรจะหาทางซุกซ่อนหรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ต้องสงสัยของตนทันที จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วคราวก่อนจะถึงขั้นตอนในการริบทรัพย์สิน ซึ่งต้องกระทำโดยเร็วที่สุดนับแต่ทราบเหตุอันควรต้องดำเนินการ เพื่อป้องกันการโอนหรือจำหน่าย โดยวิธีการใด ๆ อันจะเป็นผลเสียหายต่อการริบทรัพย์สินซึ่งสามารถริบได้ มาตรการชั่วคราวที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่ การยับยั้งการทำธุรกรรมที่น่าสงสัย และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3. การใช้วิธีสืบสวนพิเศษ

เทคนิคการสืบสวนพิเศษมีความมุ่งหมายในการช่วยเหลือสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบผู้กระทำความผิดอาญา รวมทั้งในการติดตามเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เพื่อริบให้ตกเป็นของแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลักการสำหรับการใช้เทคนิคพิเศษนี้เป็นมาตรการอื่นนอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมาย เพื่อใช้ในการบ่งชี้และติดตามทรัพย์สินซึ่งอาจริบได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สามารถเรียกตรวจสอบหรือยึดเอกสารการเงินหรือข้อมูลลูกค้าและธุรกรรมจากสถาบันการเงินได้ เนื่องจากการฟอกเงินเกี่ยวข้องกับเส้นทางการไหลเวียนของเงินที่อาชญากรจงใจที่จะทำให้ยุ่งยากซับซ้อนขึ้น ทั้งเพื่อการหลบซ่อนอำพรางไม่ให้ผู้ใดรู้ถึงที่มาที่มิ

ชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อติดตามคนทั่วไปให้เชื่อว่าเงินของทรัพย์สินที่ตนได้มาเป็นเงินของทรัพย์สินที่ได้มาโดยการประกอบอาชีพสุจริต รวมทั้งใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อให้สามารถทำธุรกรรมได้รวดเร็วและติดตามร่องรอยได้ยากยิ่งขึ้น การทำเช่นนี้ ทำให้งานของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการติดตามสืบค้นถึงต้นตอหรือความเป็นมาของทรัพย์สินที่สงสัยจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีนอกเหนือจากที่มีในคดีธรรมดา เช่น การติดตามดักฟังโทรศัพท์ การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข้อมูลบางอย่าง เป็นต้น

4. การนำเอาหลักการผลักภาระการพิสูจน์มาใช้⁴³

เนื่องจากการยากลำบากที่จะพิจารณาเบื้องต้นว่า ทรัพย์สินส่วนใดหรือจำนวนเท่าใด น่าจะเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มาตรา 51 วรรคสอง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดแนวทางซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานว่า หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี

เมื่อกฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานดังกล่าวแล้ว พนักงานอัยการซึ่งยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ก็จะต้องนำสืบให้เข้าข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จากนั้นผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณี จะต้องพิสูจน์หรือแสดงข้อเท็จจริงหักล้างข้อสันนิษฐาน ซึ่งถ้าศาลเชื่อหรือฟังขึ้น ก็จะเป็นผลให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าศาลไม่เชื่อข้อเท็จจริงที่แสดงต่อศาล ศาลก็จะสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

5. การใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture)

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นมาตรการที่จะโจมตีตัวบุคคลโดยเฉพาะ เพื่อให้รับโทษทางอาญา ส่วนการริบทรัพย์สินในทางแพ่งเป็นมาตรการที่จะโจมตีตัวทรัพย์สิน เพราะตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดก็ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ดี ต้องริบตามกฎหมายอาญา แต่กระบวนการที่จะไปสู่การริบทรัพย์สิน ถ้าดำเนินไปตามกฎหมายอาญา ปกติจะมีขั้นตอนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำให้มาตรการริบทรัพย์สินประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น กฎหมายหลายประเทศได้กำหนดหลักการดำเนินการริบทรัพย์สินในทางแพ่งไว้ โดยแทนที่จะต้องไปจับกุมฟ้องร้องตัวผู้ต้องหา ก่อนถึงจะดำเนินการริบ

⁴³ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า 104.

ทรัพย์สินได้ ก็ไม่จำเป็นต้องรอให้จับกุมดำเนินคดีก่อนก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินไปได้เลย โดยแยกดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ทันที เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเลขาธิการสำนักงาน ป.ปง. จะเป็นผู้ส่งเรื่องให้ พนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะพิจารณาร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อไต่สวนว่าเป็นการฟอกเงินหรือไม่ ถ้าใช่ก็ให้ริบทรัพย์สินได้เลย โดยใช้กลไกทางแพ่งที่ไม่ต้องติดตามจับตัวคนร้ายให้ได้ก่อน

2.2.3.1.2 มาตรการทางอาญา

1. การกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติกำหนดฐานความผิดในการฟอกเงินไว้ ได้แก่

มาตรา 5 ความผิดหลักฐานฟอกเงิน ในกรณี

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

มาตรา 7 ความผิดในการสนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด หรือจัดหา หรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือ วัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิด ถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ นอกจากนั้น การพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินยังต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จอีกด้วย

2. การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการสมคบกัน

ความผิดฐานสมคบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถนำผู้เป็นตัวการ หรือนายทุน ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติด มาดำเนินคดีและลงโทษ เพราะในทางปฏิบัติ ผู้เป็นนายทุนจะไม่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน แต่จะกระทำในชั้นสมคบ หรือวางแผนดำเนินการ จึงเป็นการยากที่บุคคลเหล่านี้จะถูกลงโทษตามกฎหมาย ความผิดฐานสมคบนี้เป็นมาตรการที่จะช่วยให้สืบสวนไปถึงผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดได้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความผิดสำหรับผู้สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 9 ดังนี้

“ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

3. การกำหนดโทษพิเศษในบางกรณี

เนื่องจากความร้ายแรงของอาชญากรรมการฟอกเงินที่มีผลกระทบต่อสังคมและโดยทั่วไปมักมีความยุ่งยากซับซ้อนในการตรวจสอบ ติดตามร่องรอยของการกระทำความผิดและการดำเนินคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอยู่แล้ว หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารสถาบันการเงินเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ย่อมมีแนวโน้มที่จะส่งผลเสียหาย และความยากลำบากในการตรวจสอบจับกุมและดำเนินคดีจะมากขึ้นทวีคูณ รวมทั้งอาชญากรในคราบเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารสถาบันการเงินสามารถอาศัยโอกาสและอำนาจของรัฐหรืออำนาจในการบริหารสถาบันการเงินนั้น ๆ กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้โดยง่าย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดโทษในกรณีพิเศษบางกรณี ได้แก่

- ลงโทษหนักขึ้นแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือในการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดในการฟอกเงิน
- กรณีลงโทษแก่นิติบุคคล ให้ลงโทษแก่ผู้บริหารนิติบุคคลด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นจะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2.3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีองค์กร และผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวข้องซึ่งอาจแบ่งออกตามบทบาทได้เป็น 2 ด้าน คือ

องค์กรในระดับบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และวางแผนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

องค์กรและผู้มีอำนาจหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินนโยบายและมาตรการขององค์กรบริหาร เพื่อสามารถบังคับผลในการปฏิบัติ (law enforcement role) ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการธุรกรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการ ป.ป.ง. มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแลวินัย และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ และประสานงาน คณะกรรมการธุรกรรมมีภารกิจในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการในการตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สิน ส่วนสำนักงาน ป.ป.ง. ซึ่งมีเลขาธิการ ป.ป.ง. เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ง. และคณะกรรมการธุรกรรม ทำการรวบรวมพยานหลักฐาน และร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินต่อไป

2.2.3.2.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการนี้เป็นคณะกรรมการระดับนโยบายหรือบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งพิจารณาเสนอแนวทางหรือมาตรการที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาการฟอกเงินด้วย

คณะกรรมการ ป.ป.ง. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ องค์กรซึ่งโดยอำนาจหน้าที่มีประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาการฟอกเงินเป็นกรรมการ เช่น ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการนครแห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย เป็นต้น เข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

มาตรา 24 ได้กำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ดังนี้

"มาตรา 24 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคณะหนึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่า

การธนาคารแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับเป็นกรรมการ และเลขานุการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีประธานกรรมการหรือกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมกรรมการครั้งใด จะมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการประชุมแทนเฉพาะครั้งนั้นก็ได้"

คณะกรรมการ ปปง. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 ดังนี้

"มาตรา 25 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น"

2.2.3.2.2 คณะกรรมการธุรกรรม

คณะกรรมการนี้เป็นคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน ประกอบด้วย เลขานุการ ปปง. เป็นประธานกรรมการ และผู้ซึ่งคณะกรรมการ ปปง. แต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับธุรกรรมในลักษณะของคณะกรรมการ ก็เพื่อมิให้อำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกรรมต้องตกอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันก็ให้มีความคล่องตัวในการ

ปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินที่ต้องการความวางใจได้ในการใช้อำนาจหน้าที่ด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นผลเสียหายต่อการประกอบธุรกิจ

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 34 ดังนี้

“มาตรา 34 ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
- (2) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (3) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ
- (4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย”

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่สำคัญคือการตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและการยับยั้งการทำธุรกรรม โดยเฉพาะอำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรมมี 2 ลักษณะ คือ ยับยั้งในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา 35 ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกินสามวันทำการ และยับยั้งในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกินสิบวันทำการ ตามมาตรา 36

มาตรา 35 และมาตรา 36 ได้กำหนดเกี่ยวกับการยับยั้งการทำธุรกรรม ไว้ดังนี้

“มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม”

สำหรับกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน มาตรา 35 วรรคสอง ให้เลขานุการ ปปง. มีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมไปก่อนได้ไม่เกินสามวัน ทั้งนี้ เพราะกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนดังกล่าว การจัดประชุมคณะกรรมการธุรกรรมอาจไม่ทันเหตุการณ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อเลขานุการได้สั่งยับยั้งไปแล้ว จะต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ เนื่องจากการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ และถ้าได้กระทำโดยปราศจากความรอบคอบและเหตุผลอันสมควร ย่อมจะเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้

“มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับ หรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำ ธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ”

อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 48 นั้น จะใช้ในการตรวจสอบรายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยทั่วไป ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำ ธุรกรรมของสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำ แนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนแต่เพียงเท่านั้น คณะกรรมการ อาจใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลทางธุรกรรมที่อาจได้มาโดยทางอื่นได้ด้วย หากมี เหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว ไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกฎหมายได้กำหนดให้การตรวจสอบรายงานและธุรกรรมดังกล่าวข้าง ต้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.2.3.2.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีองค์กรหลักซึ่งรับผิดชอบคือ คณะกรรมการ ปปง. ซึ่งเป็นองค์กรกำหนดนโยบายและกำกับดูแล และสำนักงาน ปปง. เป็นองค์กรปฏิบัติ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของคณะกรรมการ รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นซึ่งเป็นภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 40 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ไว้ดังนี้

1. ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น
2. ดำเนินการรับรายงานการทำธุรกรรม และแจ้งการตอบรับรายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
3. ดำเนินการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษาและวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การยึดและอายัดทรัพย์สิน และบริหารจัดการทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5. ดำเนินการจัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าวขึ้น

6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรม รวมทั้งงานเลขานุการของคณะอนุกรรมการ ที่คณะกรรมการ ปปง. แต่งตั้ง

7. ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เนื่องจากเลขาธิการ ปปง. เป็นตำแหน่งที่มีภารกิจและความรับผิดชอบสูง ในการบริหารงาน ซึ่งต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ สุจริต มีคุณธรรม และปราศจากอคติ มิฉะนั้นจะเป็นผลเสียหายต่อสิทธิเสรีภาพของผู้บริสุทธิ์ และต่อระบบธุรกิจการเงินรวมทั้งเศรษฐกิจของชาติได้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการพิจารณาลั่นกรองและแต่งตั้ง โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดคุณสมบัติที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และการไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานหรือกิจการอื่นใด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงานหน้าที่ได้

ในการดำรงตำแหน่ง พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้เลขาธิการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียวเท่านั้น ซึ่งต่างจากตำแหน่งราชการทั่วไปในระดับเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเสริมสร้างอิทธิพลและบารมีในตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งจะเป็นผลเสียหายต่องานซึ่งต้องดำรงรักษาความซื่อสัตย์สุจริต และความเที่ยงธรรมไว้เป็นอย่างสูง

ส่วนการพ้นจากตำแหน่งนั้น นอกจากเลขาธิการจะพ้นจากตำแหน่งในกรณี ตาย ลาออก หรือขาดคุณสมบัติแล้ว อาจพ้นจากตำแหน่งโดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการแต่งตั้ง